

KOMISIJOS REGLAMENTAS (ES) 2017/2195**2017 m. lapkričio 23 d.****kuriuo nustatomos elektros energijos balansavimo gairės****(Tekstas svarbus EEE)**

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 714/2009 dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų, panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1228/2003 ⁽¹⁾, ypač į jo 18 straipsnio 3 dalies b ir d punktus ir 5 dalį,

kadangi:

- (1) siekiant išlaikyti energijos tiekimo saugumą, didinti konkurencingumą ir užtikrinti, kad visi vartotojai galėtų pirkti energiją priimtinomis kainomis, būtina turėti visiškai veikiančią jungtinę energijos vidaus rinką;
- (2) gerai veikianti elektros energijos vidaus rinka turėtų tinkamai skatinti elektros energijos gamintojus investuoti į naujovišką elektros energijos gamybą, įskaitant gamybą iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, ir atkreipti ypatingą dėmesį į Sąjungos energijos rinkoje labiausiai izoliuotas valstybes nares ir regionus. Be to, gerai veikianti rinka turėtų vartotojams suteikti tinkamų priemonių, kad jie galėtų naudoti energiją efektyviau, o tam būtina sąlyga – patikimas energijos tiekimas;
- (3) Reglamente (EB) Nr. 714/2009 nustatytos nediskriminacinės taisyklės dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo ir, visų pirma, jungiamųjų linijų ir perdavimo sistemų, nuo kurių priklauso tarpvalstybiniai elektros energijos srantai, pralaidumo paskirstymo taisyklės. Siekiant suformuoti visiškai integruotą elektros energijos rinką ir užtikrinti tinklo eksploatavimo saugumą, reikėtų parengti efektyvias balansavimo taisykles, kuriomis rinkos dalyviai būtų skatinami prisidėti prie stygiaus, už kurį jie atsakingi, sistemoje šalinimo. Visų pirma reikia nustatyti su techniniais ir eksploataciniais sistemos balansavimo aspektais ir su prekyba elektros energija susijusias taisykles. Į tokias taisykles turėtų būti įtrauktos sistemos galios rezervų taisyklės;
- (4) Komisijos reglamentu (ES) 2017/1485 ⁽²⁾ nustatytos suderintos sistemos eksploatavimo taisyklės, taikomos perdavimo sistemos operatoriams (PSO), regioniniams saugumo koordinatoriums, skirstomųjų tinklų operatoriams (STO) ir svarbiems tinklo naudotojams. Jame skiriamos įvairios kritinės sistemos būsenos (normalioji, pavojaus, avarinė, visiško atsijungimo ir atkūrimo). Jame taip pat nustatyti reikalavimai ir principai, kuriais siekiama visoje Sąjungoje išlaikyti eksploatavimo saugumą bei skatinama koordinuoti visoje Sąjungoje taikomus galios ir dažnio valdymo ir rezervų reikalavimus ir principus;
- (5) šiuo reglamentu nustatomos visoje ES taikomos techninės, eksploatavimo ir rinkos taisyklės, skirtos elektros energijos balansavimo rinkoms valdyti. Juo nustatomos balansavimo pajėgumų pirkimo, balansavimo energijos aktyvinimo ir už balansą atsakingų šalių finansinio atsiskaitymo taisyklės. Jame taip pat reikalaujama parengti suderintas tarpzoninio perdavimo pralaidumo paskirstymo elektros energijos balansavimo tikslais metodikas. Tokios taisyklės padidins trumpojo laikotarpio rinkų likvidumą, nes užtikrins geresnes tarpvalstybinės prekybos galimybes ir galimybę efektyviau panaudoti esamą tinklą elektros energijos balansavimo tikslais. Balansavimo energijos pasiūlymai konkuruos visos ES balansavimo platformose, todėl bus teigiamai paveikta ir konkurencija;
- (6) šiuo reglamentu siekiama užtikrinti optimalų Europos elektros energijos perdavimo sistemos valdymą ir koordinuotą eksploatavimą, padėti pasiekti Sąjungos elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių tikslus ir duoti naudą vartotojams. PSO, kai tinkama bendradarbiaudami su STO, turėtų organizuoti Europos balansavimo rinkas, siekti šių rinkų integracijos ir kuo efektyviau užtikrinti sistemos balansą. Tuo tikslu PSO, glaudžiai bendradarbiaudami tarpusavyje ir su STO, nepažeisdami konkurencijos teisės turėtų kuo labiau koordinuoti savo veiksmus ir siekti elektros energijos sistemos efektyvumo visuose regionuose ir visais įtampų lygiais;

⁽¹⁾ OL L 211, 2009 8 14, p. 15.

⁽²⁾ 2017 m. rugpjūčio 2 d. Komisijos reglamentas (ES) 2017/1485, kuriuo nustatomos elektros energijos perdavimo sistemos eksploatavimo gairės (OL L 220, 2017 8 25, p. 1).

- (7) PSO visas pagal šį reglamentą vykdomas užduotis ar dalį jų turėtų galėti perduoti trečiajai šaliai. Užduotis perdavęs PSO turėtų ir toliau užtikrinti, kad būtų laikomasi šiame reglamente nustatytų įpareigojimų. Taip pat ir valstybės narės pagal šį reglamentą nustatytas užduotis ir įpareigojimus turėtų galėti skirti trečiajai šaliai. Toks skyrimas turėtų apsiriboti nacionalinio lygmens užduotimis ir įpareigojimais (kaip antai atsiskaitymu už disbalansą). Dėl paskyrimo apribojimų neturėtų būti daroma nereikalingų galiojančios nacionalinės tvarkos pakeitimų. Tačiau PSO ir toliau turėtų būti atsakingi už jiems pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/72/EB ⁽¹⁾ patikėtas užduotis parengti europines metodikas bei įgyvendinti ir naudoti europines balansavimo platformas. Jei valstybėje narėje atsiskaitymo už disbalansą specialijų žinių ir patirties turi trečioji šalis, valstybės narės PSO gali kitų PSO ir ENTSO-E prašyti, kad tokiai trečiajai šaliai būtų leista padėti rengti pasiūlymą. Tačiau valstybės narės PSO, kartu su visais kitais PSO, ir toliau yra atsakingas už pasiūlymo parengimą ir tokios atsakomybės negalima perduoti trečiajai šaliai;
- (8) taisyklėmis, kuriomis nustatomas balansavimo paslaugų teikėjų vaidmuo ir už balansą atsakingų šalių vaidmuo, užtikrinamas sąžiningas, skaidrus ir nediskriminacinis metodas. Be to, su balansavimu susijusių sutarčių sąlygų taisyklėmis nustatomi principai ir vaidmenys, kuriais vadovaujantis bus vykdoma šiuo reglamentu reglamentuojama balansavimo veikla, ir visiems rinkos dalyviams, įskaitant reguliavimo apkrova telkėjus ir prie skirstomųjų tinklų prijungtus objektus, sudarius vienodas sąlygas užtikrinama tinkama konkurencija;
- (9) kiekvieno balansavimo paslaugų teikėjo, ketinančio tiekti balansavimo energiją arba teikti balansavimo pajėgumus, parengtis turėtų būti patvirtinama, o tvirtinimo tvarką nustato PSO, prireikus glaudžiai bendradarbiaudami su STO;
- (10) turėtų būti sukurtos bendros Europos platformos, kuriose būtų valdomas disbalanso pasiskirstymo nustatymas ir sudaromos sąlygos vykdyti balansavimo energijos iš dažnio atkūrimo rezervų ir pakaitos rezervų mainus, ir taip sudarytos sąlygos balansavimo energijos rinkų integracijai. PSO bendradarbiavimas turėtų būti griežtai ribotas tuo, kas būtina siekiant efektyviai ir saugiai sukurti, įgyvendinti ir naudoti tas Europos platformas;
- (11) siekiant užtikrinti, kad kainos siūlymai būtų aktyvinami ekonomiškai, dažnio atkūrimo rezervų ir pakaitos rezervų balansavimo energijos mainų platformose turėtų būti taikomas modelis, kuriame naudojami prioritetinės eilės sąrašai. Tik kai visų PSO atlikta sąnaudų ir naudos analizė rodo, kad automatinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų balansavimo energijos mainų platformos modelį reikėtų iš dalies pakeisti, PSO turėtų būti įmanoma įgyvendinti ir naudoti kitu modeliu grindžiamą platformą;
- (12) balansavimo energijos rinkų integracija turėtų padėti efektyviai veikti einamosios paros rinkoms ir taip rinkos dalyviams būtų suteikta galimybė užtikrinti savo balansą kuo arčiau tikrojo laiko. PSO, pasinaudodami balansavimo rinka, turėtų panaikinti tik po einamosios paros prekybos pabaigos likusį disbalansą. 15 minučių atsiskaitymo už disbalansą laikotarpio suderinimas Europoje turėtų skatinti einamosios paros prekybą ir prekybos produktų, kurių tiekimo laikotarpiai tie patys, kūrimą;
- (13) kad būtų galima vykdyti balansavimo paslaugų mainus, sudaryti bendruosius prioritetinės eilės sąrašus ir užtikrinti adekvatų likvidumą balansavimo rinkoje, būtina reglamentuoti balansavimo produktų standartizavimą. Šiame reglamente pateikiamas minimalusis standartinių savybių sąrašas, taip pat papildomos savybės, kuriomis apibūrinami standartiniai produktai;
- (14) standartinių balansavimo energijos produktų kainodaros metodas turėtų skatinti rinkos dalyvius išlaikyti ir (arba) padėti atkurti savo disbalanso kainos rajono sistemos balansą, mažinti jos disbalansą ir visuomenės išlaidas. Tokiu kainodaros metodu turėtų būti siekiama ekonomiškai efektyviai naudoti reguliavimą apkrova ir kitus balansavimo išteklius, neperžengiant tinklo eksploatavimo saugumo ribų. Kainodaros metodu, taikomu vykdant balansavimo pajėgumo pirkimą, turėtų būti siekiama ekonomiškai efektyviai naudoti reguliavimą apkrova ir kitus balansavimo išteklius, neperžengiant tinklo eksploatavimo saugumo ribų;
- (15) siekiant užtikrinti PSO galimybę pirkti ir naudoti balansavimo pajėgumus efektyviai, ekonomiškai ir vadovaujantis rinkos principais, būtina skatinti rinkos integraciją. Šiuo atžvilgiu šiame reglamente nustatomos trys metodikos, kuriomis vadovaudamiesi PSO gali paskirstyti tarpzoninį pralaidumą balansavimo pajėgumų mainams ir dalijimuisi rezervais, kai tai pagrįsta remiantis sąnaudų ir naudos analize: bendro optimizavimo procesas, rinka grindžiamo paskirstymo procesas ir paskirstymas remiantis ekonominio efektyvumo analize. Paskirstymas kitos

⁽¹⁾ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/54/EB (OL L 211, 2009 8 14, p. 55).

paros laikotarpiui turėtų būti atliekamas vykdamas bendrai optimizuotą paskirstymo procesą,rinka grindžiamas paskirstymo procesas galėtų būti taikomas tuomet, kai sutartys sudaromos ne anksčiau kaip prieš vieną savaitę iki balansavimo pajėgumų teikimo, o paskirstymas remiantis ekonominio efektyvumo analize – kai sutartys sudaromos anksčiau nei prieš savaitę iki balansavimo pajėgumų teikimo, su sąlyga, kad paskirstomi kiekiai yra riboti ir kad vertinimas atliekamas kasmet;

- (16) atitinkamoms reguliavimo institucijoms patvirtinus tarpzoninio pralaidumo paskirstymo metodiką, du arba daugiau PSO galėtų pradėti ją taikyti anksčiau, kad taip būtų igitas patirties ir ateityje ją sklandžiai galėtų taikyti daugiau PSO. Tačiau tokią metodiką, jei ji yra, visi PSO turėtų taikyti suderintai, kad būtų skatinama rinkos integracija;
- (17) bendrasis atsiskaitymo už disbalansą tikslas – užtikrinti, kad už balansą atsakingos šalys efektyviai išlaikytų sistemos balansą, ir skatinti rinkos dalyvius išlaikyti ir (arba) padėti atkurti sistemos balansą. Šiame reglamente nustatomas atsiskaitymo už disbalansą taisyklės, užtikrinančios, kad būtų atsiskaitoma nediskriminuojant, sąžiningai, objektyviai ir skaidriai. Kad balansavimo rinkose ir visoje energetikos sistemoje būtų galima integruoti vis didėjančią dalį energijos iš kintamų atsinaujinančiųjų išteklių, disbalanso kainos turėtų atspindėti tikrąją energijos vertę;
- (18) šiame reglamente turėtų būti nustatyta tvarka, pagal kurią PSO gali būti leidžiama laikinai netaikyti tam tikrų taisyklių, siekiant atsižvelgti į išskirtines aplinkybes, kai, pvz., dėl tų taisyklių laikymosi galėtų kilti rizika tinklo eksploatavimo saugumui ar tektų anksčiau laiko pakeisti pažangiojo elektros energijos tinklo infrastruktūrą;
- (19) vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 713/2009 ⁽¹⁾ 8 straipsniu, jeigu atitinkamoms nacionalinėms reguliavimo institucijoms nepavyktų susitarti dėl bendrų nuostatų ir sąlygų ar metodikų, sprendimą turėtų priimti Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūra (toliau – Agentūra);
- (20) šis reglamentas parengtas glaudžiai bendradarbiaujant su Agentūra, ENTSO-E ir suinteresuotaisiais subjektais, siekiant skaidriai ir kolektyviai priimti veiksmingas, subalansuotas ir proporcingas taisykles. Pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 18 straipsnio 3 dalį Komisija, prieš siūlydama bet kokius šio reglamento pakeitimus, konsultuosius su Agentūra, ENTSO-E ir kitais susijusiais suinteresuotaisiais subjektais;
- (21) šiame reglamente numatytos priemonės atitinka Reglamento (EB) Nr. 714/2009 23 straipsnio 1 dalyje nurodyto komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Dalykas ir taikymo sritis

1. Šiuo reglamentu nustatomos išsamios gairės dėl elektros energijos balansavimo, įskaitant bendruosius dažnio išlaikymo rezervų, dažnio atkūrimo rezervų ir pakaitos rezervų pirkimo ir atsiskaitymo už juos principus ir bendrą dažnio atkūrimo rezervų ir pakaitos rezervų aktyvinimo metodiką.
2. Šis reglamentas taikomas perdavimo sistemos operatoriams (PSO), skirstomųjų tinklų, įskaitant uždaruosius skirstomuosius tinklus, operatoriams (STO), reguliavimo institucijoms, Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrai (Agentūra), Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklui (ENTSO-E), trečiosioms šalims, kurioms buvo perduotos arba paskirtos pareigos, ir kitiems rinkos dalyviams.
3. Šis reglamentas taikomas visoms Sąjungos perdavimo sistemoms ir jungiamosioms linijoms, išskyrus salose esančias perdavimo sistemas, kurios jungiamosiomis linijomis nesujungtos su kitomis perdavimo sistemomis.
4. Kai valstybėje narėje yra daugiau kaip vienas PSO, šis reglamentas taikomas visiems tos valstybės narės PSO. Jeigu PSO neatlieka su vienu arba daugiau šiame reglamente nustatytų įpareigojimų susijusios funkcijos, valstybės narės gali nustatyti, kad atsakomybė laikytis tų įpareigojimų būtų skirta vienam ar keliems konkrečioms PSO.

⁽¹⁾ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 713/2009, įsteigiantis Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrą (OL L 211, 2009 8 14, p. 1).

5. Kai galios ir dažnio valdymo (LFC) rajone veikia du arba daugiau PSO, visi to rajono PSO gali nuspręsti, jei tai patvirtina atitinkamos reguliavimo institucijos, vieną arba daugiau pagal šį reglamentą taikomų įpareigojimų visuose LFC rajono planavimo rajonuose vykdyti koordinuotai.
6. Europos standartinių balansavimo energijos produktų mainų platformomis gali naudotis Šveicarijoje veikiantys PSO, jeigu jos nacionalinėje teisėje įgyvendintos pagrindinės Sąjungos elektros energijos rinkos teisės aktų nuostatos ir jeigu yra sudarytas tarpvyriausybinių susitarimų dėl Sąjungos ir Šveicarijos bendradarbiavimo elektros energetikos srityje arba jeigu dėl Šveicarijos nedalyvavimo galėtų susidaryti per jos teritoriją perduodami neplaniniai fiziniai energijos srautai, kurie keltų pavojų regiono sistemos saugumui.
7. Jei įvykdytos 6 dalies sąlygos, dėl Šveicarijos dalyvavimo Europos standartinių balansavimo energijos produktų mainų platformose sprendžia Komisija, remdamasi Agentūros nuomone ir visų PSO nuomone, priimta 4 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka. Šveicarijos PSO teisės ir pareigos atitinka Sąjungoje veikiančių PSO teises ir pareigas, kad būtų galima užtikrinti sklandų balansavimo rinkos veikimą Sąjungos mastu ir vienodas sąlygas visiems suinteresuotiesiems subjektams.
8. Šis reglamentas taikomas visoms Reglamento (ES) 2017/1485 18 straipsnyje apibrėžtomis sistemos būsenoms.

2 straipsnis

Apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys nustatytos Direktyvos 2009/72/EB 2 straipsnyje, Reglamento (EB) Nr. 714/2009 2 straipsnyje, Komisijos reglamento (ES) Nr. 543/2013 ⁽¹⁾ 2 straipsnyje, Komisijos reglamento (ES) 2015/1222 ⁽²⁾ 2 straipsnyje, Komisijos reglamento (ES) 2016/631 ⁽³⁾ 2 straipsnyje, Komisijos reglamento (ES) 2016/1388 ⁽⁴⁾ 2 straipsnyje, Komisijos reglamento (ES) 2016/1447 ⁽⁵⁾ 2 straipsnyje, Komisijos reglamento (ES) 2016/1719 ⁽⁶⁾ 2 straipsnyje, Reglamento (ES) 2017/1485 3 straipsnyje ir Komisijos reglamento (ES) 2017/2196 ⁽⁷⁾ 3 straipsnyje.

Kitų vartojamų terminų apibrėžtys:

- 1) Balansavimas – bet kokios trukmės veiksmai ir procesai, kuriais PSO nuolat užtikrina sistemos dažnio išlaikymą nustatytame stabilumo intervale, kaip nustatyta Reglamento (ES) 2017/1485 127 straipsnyje, ir atitiktį būtino reikiamai kokybei užtikrinti rezervų kiekio reikalavimams, kaip nustatyta Reglamento (ES) 2017/1485 IV dalies 5, 6 ir 7 antraštinėse dalyse;
- 2) balansavimo rinka – institucinių, komercinių ir eksploatacinių susitarimų dėl rinka grindžiamo balansavimo valdymo visuma;
- 3) balansavimo paslaugos – balansavimo energija arba balansavimo pajėgumai arba abu šie dalykai;
- 4) balansavimo energija – energija, kurią PSO naudoja balansavimui atlikti ir kurią tiekia balansavimo paslaugų teikėjas;
- 5) balansavimo pajėgumai – rezervinių pajėgumų kiekis, kurį balansavimo paslaugų teikėjas sutiko atidėti ir su kuriuo susijusios balansavimo energijos atitinkamo kiekio pasiūlymus sutiko per visą sutarties galiojimo laikotarpį teikti perdavimo sistemos operatoriui;

⁽¹⁾ 2013 m. birželio 14 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 543/2013 dėl duomenų teikimo ir skelbimo elektros energijos rinkose, iš dalies keičiantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 714/2009 I priedą (OL L 163, 2013 6 15, p. 1).

⁽²⁾ 2015 m. liepos 24 d. Komisijos reglamentas (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės (OL L 197, 2015 7 25, p. 24).

⁽³⁾ 2016 m. balandžio 14 d. Komisijos reglamentas (ES) 2016/631 dėl tinklo kodekso, kuriame nustatomi generatorių prijungimo prie elektros energijos tinklo reikalavimai (OL L 112, 2016 4 27, p. 1).

⁽⁴⁾ 2016 m. rugpjūčio 17 d. Komisijos reglamentas (ES) 2016/1388 dėl tinklo kodekso, kuriame nustatomi apkrovos prijungimo reikalavimai (OL L 223, 2016 8 18, p. 10).

⁽⁵⁾ 2016 m. rugpjūčio 26 d. Komisijos reglamentas (ES) 2016/1447 dėl tinklo kodekso, kuriame nustatomi aukštosios įtampos nuolatinės srovės sistemų ir nuolatinės srovės linijų jungiamųjų elektros jėgainių parko modulių prijungimo prie tinklo reikalavimai (OL L 241, 2016 9 8, p. 1).

⁽⁶⁾ 2016 m. rugsėjo 26 d. Komisijos reglamentas (ES) 2016/1719, kuriuo nustatomos prognozuojamo pralaidumo paskirstymo gairės (OL L 259, 2016 9 27, p. 42).

⁽⁷⁾ 2017 m. lapkričio 24 d. Komisijos reglamentas (ES) 2017/2196 dėl tinklo kodekso, kuriame nustatomi elektros sistemos avarijų šalinimo ir veikimo atkūrimo reikalavimai (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 54).

- 6) balansavimo paslaugų teikėjas – rinkos dalyvis, turintis rezervą teikiančių modulių arba rezervą teikiančių modulių grupių ir galintis PSO teikti balansavimo paslaugas;
- 7) už balansą atsakinga šalis – rinkos dalyvis arba jo pasirinktas atstovas, atsakingas už rinkos dalyvio disbalansą;
- 8) Disbalansas – apskaičiuotas už balansą atsakingos šalies energijos kiekis, atitinkantis jai priskiriamo paskirto kiekio ir jos galutinės pozicijos skirtumą, įskaitant tai šaliai taikomą disbalanso pataisą, per tam tikrą atsiskaitymo už disbalansą laikotarpį;
- 9) atsiskaitymas už disbalansą – finansinio atsiskaitymo mechanizmas, pagal kurį už balansą atsakingos šalys apmokestinamos už disbalansą arba joms už jį sumokama;
- 10) atsiskaitymo už disbalansą laikotarpis – laiko vienetas, už kurį skaičiuojamas už balansą atsakingų šalių disbalansas;
- 11) disbalanso rajonas – rajonas, kuriame skaičiuojamas disbalansas;
- 12) disbalanso kaina – teigiama, nulinė arba neigiama disbalanso kiekviena kryptimi kaina kiekvienu atsiskaitymo už disbalansą laikotarpiu;
- 13) disbalanso kainos rajonas – rajonas, kuriame skaičiuojama disbalanso kaina;
- 14) disbalanso pataisa – balansavimo paslaugų teikėjo tiekiamos balansavimo energijos kiekis, kurį jungiantysis perdavimo sistemos operatoriaus per atsiskaitymo už disbalansą laikotarpį taiko už balansą atsakingoms šalims, naudojamas tų šalių disbalansui apskaičiuoti;
- 15) paskirtas kiekis – už balansą atsakingai šaliai priskiriamas į sistemą fiziškai patiektos arba iš jos paimtos energijos kiekis, naudojamas tos šalies disbalansui apskaičiuoti;
- 16) Pozicija – už balansą atsakingos šalies deklaruotas energijos kiekis, naudojamas jos disbalansui apskaičiuoti;
- 17) savarankiško skirstymo modelis – planavimo ir skirstymo modelis, pagal kurį elektros energijos gamybos ir vartojimo grafikus sudaro ir elektros energijos gamybos objektuose gaminamą ir apkrovos objektuose vartojamą energiją skirsto tų objektų planuotojai;
- 18) centrinio skirstymo modelis – planavimo ir skirstymo modelis, pagal kurį elektros energijos gamybos ir vartojimo grafikus sudaro ir elektros energijos gamybos objektuose gaminamą ir apkrovos objektuose vartojamą energiją, atsižvelgdamas į objektų skirstymo tvarką ir vykdydamas integruotą planavimą, skirsto PSO;
- 19) integruotas planavimas – iteracinis procesas, kurio pradiniai duomenys yra bent integruoto planavimo kainos siūlymai, kuriuose pateikiami komerciniai duomenys, sudėtingi atskirų elektros energijos gamybos objektų arba apkrovos objektų techniniai duomenys, aiškiai nurodant paleidimo charakteristikas, naujausia valdymo rajono adekvatumo analizė ir tinklo eksploatavimo saugumo ribos;
- 20) integruoto planavimo proceso pasiūlymų teikimo pabaigos laikas – momentas, nuo kurio nebeleidžiama teikti ar atnaujinti integruoto planavimo kainos siūlymų konkrečiu integruoto planavimo iteracijos etapu;
- 21) PSO–PSO modelis – balansavimo paslaugų mainų modelis, pagal kurį balansavimo paslaugų teikėjas balansavimo paslaugas teikia savo jungiančiajam PSO, kuris vėliau jas teikia prašančiajam PSO;
- 22) jungiantysis PSO – PSO, valdantis planavimo rajoną, kuriame balansavimo paslaugų teikėjai ir už balansą atsakingos šalys laikosi su balansavimu susijusių nuostatų ir sąlygų;
- 23) balansavimo paslaugų mainai – balansavimo energijos mainai arba balansavimo pajėgumų mainai arba abiejų šių dalykų mainai;
- 24) balansavimo energijos mainai – balansavimo energijos siūlymų aktyvinimas siekiant tiekti balansavimo energiją PSO, esančiam kitame nei prijungtas aktyvinamos balansavimo paslaugos teikėjas planavimo rajone;

- 25) balansavimo pajėgumų mainai – balansavimo pajėgumų teikimas PSO, esančiam kitame nei prijungtas perkamos balansavimo paslaugos teikėjas planavimo rajone;
- 26) balansavimo pajėgumų perdavimas – balansavimo pajėgumų perdavimas kitam nei iš pradžių sutartyje numatytajam balansavimo paslaugų teikėjui;
- 27) balansavimo energijos pasiūlymų teikimo pabaigos laikas – momentas, nuo kurio nebeleidžiama teikti ar atnaujinti į bendrąjį prioritetinės eilės sąrašą įtraukto standartinio balansavimo energijos produkto siūlymų;
- 28) standartinis produktas – balansavimo paslaugų mainams taikomas visų PSO nustatytas suderintas balansavimo produktas;
- 29) pasirengimo laikotarpis – laikotarpis nuo jungiančiojo PSO (kai taikomas PSO–PSO modelis) arba užsakančiojo PSO (kai taikomas PSO–BPT modelis) prašymo pateikimo iki kitimo pradžios;
- 30) suaktyvinimo laikas – laikotarpis nuo jungiančiojo PSO (kai taikomas PSO–PSO modelis) arba užsakančiojo PSO (kai taikomas PSO–BPT modelis) aktyvinimo prašymo pateikimo iki atitinkamo susijusio produkto suaktyvinimo;
- 31) pasyvinimo laikotarpis – laikotarpis, per kurį energijos tiekimas arba vartojimas visu pajėgumu vėl sumažinamas iki nuostacio;
- 32) tiekimo laikotarpis – laikotarpis, kurį balansavimo paslaugų teikėjas užtikrina visą prašomą energijos tiekimo į sistemą pakeitimą arba visą prašomą energijos vartojimo iš sistemos pakeitimą;
- 33) galiojimo laikotarpis – laikotarpis, kurį gali būti aktyvintas balansavimo paslaugų teikėjo balansavimo energijos siūlymas ir kurio metu užtikrinamos visos produkto charakteristikos. Galiojimo laikotarpis apibrėžiamas pagal pradžios laiką ir pabaigos laiką;
- 34) aktyvinimo režimas – balansavimo energijos siūlymų aktyvinimo režimas, rankinis arba automatinis, priklausomai nuo to, ar balansavimo energiją sužadina operatorius rankiniu būdu, ar ji uždaru ciklu sužadinama automatiškai;
- 35) Dalumas – galimybė PSO panaudoti tik dalį balansavimo paslaugų teikėjo balansavimo energijos arba balansavimo pajėgumo siūlymo, galios aktyvinimo arba trukmės atžvilgiu;
- 36) specifinis produktas – produktas, kuris skiriasi nuo standartinio produkto;
- 37) bendrasis prioritetinės eilės sąrašas – pagal siūlomą kainą surikiuotas balansavimo energijos siūlymų sąrašas, pagal kurį tie siūlymai aktyvinami;
- 38) PSO energijos pasiūlymų teikimo pabaigos laikas – vėliausias momentas, kuriuo jungiantysis PSO gali perduoti iš balansavimo paslaugos teikėjo gautus balansavimo energijos siūlymus aktyvinimo optimizavimo funkcijai;
- 39) aktyvinimo optimizavimo funkcija – balansavimo energijos siūlymų aktyvinimo optimizavimo algoritmo valdymo funkcija;
- 40) disbalanso pasiskirstymo nustatymo funkcija – disbalanso pasiskirstymui nustatyti naudojamo algoritmo taikymo funkcija;
- 41) PSO–PSO atsiskaitymo funkcija – bendradarbiavimo procesus vykdančių PSO tarpusavio atsiskaitymo funkcija;
- 42) pajėgumų pirkimo optimizavimo funkcija – PSO, vykdančių balansavimo pajėgumų mainus, balansavimo pajėgumų pirkimo optimizavimo algoritmo taikymo funkcija;
- 43) PSO–BPT modelis – balansavimo paslaugų mainų modelis, pagal kurį balansavimo paslaugų teikėjas balansavimo paslaugas teikia tiesiogiai užsakančiajam PSO, kurias vėliau jas teikia prašančiajam PSO;
- 44) užsakantysis PSO – PSO, kuris yra sudaręs sutartį dėl balansavimo paslaugų su kitame planavimo rajone esančiu balansavimo paslaugų teikėju;
- 45) prašantysis PSO – PSO, prašantis tiekti balansavimo energiją.

3 straipsnis

Tikslai ir reglamentavimo aspektai

1. Šiuo reglamentu siekiama:
 - a) skatinti balansavimo rinkose veiksmingą konkurenciją, nediskriminavimą ir skaidrumą;
 - b) gerinti balansavimo efektyvumą bei Europos ir nacionalinių balansavimo rinkų efektyvumą;
 - c) integruoti balansavimo rinkas ir didinti balansavimo paslaugų mainų galimybes, kartu prisidedant prie eksploatavimo saugumo didinimo;
 - d) ilguoju laikotarpiu prisidėti prie efektyvaus elektros perdavimo sistemos eksploatavimo ir plėtros ir Sąjungos elektros energijos sektoriaus veikimo ir plėtros, kartu sudarant sąlygas kitos paros, einamosios paros ir balansavimo rinkoms veikti efektyviai ir nuosekliai;
 - e) užtikrinti, kad balansavimo paslaugos būtų perkamos sąžiningai, objektyviai, skaidriai ir vadovaujantis rinkos principais, būtų išvengta nereikalingų kliūčių patekti į rinką naujiems dalyviams, skatinamas balansavimo rinkų likvidumas ir kartu išvengiama nereikalingo elektros energijos vidaus rinkos iškraipymo;
 - f) sudaryti sąlygas dalyvauti reguliavimo apkrova paslaugų teikėjams, įskaitant sutelkimo ir energijos kaupimo paslaugų teikėjus, kartu užtikrinant, kad jie vienodomis sąlygomis konkuruotų su kitais balansavimo paslaugų teikėjais ir, kai eksploatuoja vieną apkrovos objektą, prireikus veikų nepriklausomai;
 - g) sudaryti sąlygas dalyvauti energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių gamintojams ir padėti pasiekti Europos Sąjungos energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių tikslus.
2. Taikydami šį reglamentą, valstybės narės, atitinkamos reguliavimo institucijos ir sistemos operatoriai:
 - a) remiasi proporcingumo ir nediskriminavimo principais;
 - b) užtikrina skaidrumą;
 - c) taiko didžiausio bendro efektyvumo ir mažiausių bendrų išlaidų visoms susijusioms šalims optimizavimo principą;
 - d) užtikrina, kad PSO, siekdami užtikrinti tinklo saugumą ir stabilumą, kuo labiau panaudotų rinkos mechanizmus;
 - e) užtikrina, kad nebūtų stabdoma išankstinių sandorių, kitos paros ir einamosios paros rinkų plėtra;
 - f) gerbia atitinkamo PSO pareigą užtikrinti sistemos saugumą, įskaitant kaip reikalaujama pagal nacionalinės teisės aktus;
 - g) konsultuojasi su atitinkamais STO ir atsižvelgia į galimą poveikį jų tinklui;
 - h) atsižvelgia į sutartus Europos standartus ir technines specifikacijas.

4 straipsnis

PSO nuostatos ir sąlygos arba metodikos

1. Iki šiame reglamente nustatytų terminų PSO parengia sąlygas arba metodikas, kurių reikalaujama šiuo reglamentu, ir pateikia jas kompetentingoms reguliavimo institucijoms tvirtinti pagal Direktyvos 2009/72/EB 37 straipsnį.
2. Jeigu pasiūlymą dėl sąlygų arba metodikų pagal šį reglamentą turi parengti ir dėl jo susitarti daugiau kaip vienas PSO, procese dalyvaujantys PSO turi glaudžiai bendradarbiauti. PSO, padedami ENTSO-E, reguliariai informuoja atitinkamas reguliavimo institucijas ir Agentūrą apie pažangą, padarytą rengiant šias nuostatas ir sąlygas arba metodikas.

3. Jei PSO nepavyksta pasiekti bendro sutarimo, sprendimus dėl 5 straipsnio 2 dalyje nurodytų nuostatų ir sąlygų arba metodikų pasiūlymų jie priima kvalifikuota balsų dauguma. Kvalifikuota balsų dauguma balsuojant dėl pasiūlymų pagal 5 straipsnio 2 dalį yra dauguma, kurią sudaro:

- a) PSO, atstovaujantys bent 55 % valstybių narių, ir
- b) PSO, atstovaujantys valstybėms narėms, kurių gyventojai sudaro bent 65 % Sąjungos gyventojų.

Pagal 5 straipsnio 2 dalį priimamus sprendimus blokuojančią mažumą turi sudaryti PSO, atstovaujantys ne mažiau kaip keturioms valstybėms narėms; priešingu atveju laikoma, kad kvalifikuota balsų dauguma yra pasiekta.

4. Jei atitinkamą regioną sudaro daugiau kaip penkios valstybės narės ir PSO nepavyksta pasiekti bendro sutarimo, sprendimus dėl 5 straipsnio 3 dalyje nurodytų nuostatų ir sąlygų arba metodikų pasiūlymų jie priima kvalifikuota balsų dauguma. Kvalifikuota balsų dauguma balsuojant dėl pasiūlymų pagal 5 straipsnio 3 dalį yra dauguma, kurią sudaro:

- a) PSO, atstovaujantys bent 72 % susijusių valstybių narių, ir
- b) PSO, atstovaujantys valstybėms narėms, kurių gyventojai sudaro ne mažiau kaip 65 % atitinkamo regiono gyventojų.

Sprendimus pagal 5 straipsnio 3 dalį blokuojančią mažumą turi sudaryti bent minimalus PSO, atstovaujančių ne mažiau kaip 35 % dalyvaujančių valstybių narių gyventojų, skaičius, pridėjus PSO, atstovaujančius bent vienai papildomai susijusiai valstybei narei; priešingu atveju laikoma, kad kvalifikuota balsų dauguma yra pasiekta.

5. PSO sprendimus dėl 5 straipsnio 3 dalyje nurodytų nuostatų ir sąlygų arba metodikų pasiūlymų, susijusių su regionais, kuriuos sudaro ne daugiau kaip penkios valstybės narės, priima bendru sutarimu.

6. Balsuojant dėl PSO sprendimų pagal 3 ir 4 dalis kiekvienai valstybei narei skiriama po vieną balsą. Jei valstybės narės teritorijoje yra daugiau nei vienas PSO, balsavimo teises PSO paskirsto valstybė narė.

7. Jeigu iki šiame reglamente nustatytų terminų PSO atitinkamoms reguliavimo institucijoms nuostatų ir sąlygų arba metodikų pasiūlymo nepateikia, jie atitinkamoms reguliavimo institucijoms ir Agentūrai turi pateikti atitinkamus nuostatų ir sąlygų arba metodikų projektus ir paaiškinti, kodėl nepavyko susitarti. Agentūra informuoja Komisiją ir, bendradarbiaudama su atitinkamomis reguliavimo institucijomis, Komisijos prašymu išnagrinėja nesėkmės priežastis ir apie jas informuoja Komisiją. Komisija imasi atitinkamų veiksmų, kad reikiamas sąlygas arba metodikas būtų galima patvirtinti per keturis mėnesius nuo Agentūros pateiktos informacijos gavimo.

5 straipsnis

PSO nuostatų ir sąlygų arba metodikų tvirtinimas

1. Kiekviena atitinkama reguliavimo institucija pagal Direktyvos 2009/72/EB 37 straipsnį tvirtina nuostatas ir sąlygas arba metodikas, kurias PSO parengė pagal 2, 3 arba 4 dalį.
2. Visos reguliavimo institucijos tvirtina šias pasiūlytas nuostatas ir sąlygas arba metodikas:
 - a) Europos platformų sukūrimo sistemas pagal 20 straipsnio 1 dalį, 21 straipsnio 1 dalį ir 22 straipsnio 1 dalį;
 - b) Europos platformų sukūrimo sistemų pakeitimus pagal 20 straipsnio 5 dalį ir 21 straipsnio 5 dalį;
 - c) standartinius balansavimo pajėgumų produktus pagal 25 straipsnio 2 dalį;
 - d) balansavimo energijos pasiūlymų aktyvinimo tikslų klasifikavimo metodiką pagal 29 straipsnio 3 dalį;
 - e) galimo mažiausios į Europos platformas perduodamų balansavimo energijos pasiūlymų apimties padidinimo vertinimą pagal 29 straipsnio 11 dalį;
 - f) balansavimo energijos ir tarpzoninio pralaidumo, naudojamo balansavimo energijos mainams arba disbalanso pasiskirstymui nustatyti, kainodaros metodikas pagal 30 straipsnio 1 ir 5 dalis;
 - g) suderintą balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais skirtą tarpzoninio pralaidumo paskirstymo metodiką pagal 38 straipsnio 3 dalį;

- h) bendrai optimizuoto tarpzoninio pralaidumo paskirstymo metodiką pagal 40 straipsnio 1 dalį;
- i) numatomiems energijos mainams taikomas PSO–PSO atsiskaitymo taisykles pagal 50 straipsnio 1 dalį;
- j) pagrindines suderintas atsiskaitymo už disbalansą ypatybes pagal 52 straipsnio 2 dalį,

ir dėl jų valstybė narė atitinkamai reguliavimo institucijai gali pateikti nuomonę.

3. Visos atitinkamo regiono reguliavimo institucijos tvirtina šias pasiūlytas nuostatas ir sąlygas arba metodikas:

- a) geografinėje teritorijoje, kurioje visi PSO vykdo rezervų pakeitimo procesą pagal Reglamento (ES) 2017/1485 IV dalį, taikytiną Europos pakaitos rezervų platformos sukūrimo sistemą pagal 19 straipsnio 1 dalį;
- b) geografinėje teritorijoje, kurioje du arba daugiau PSO vykdo arba yra pareiškę abipusį norą vykdyti balansavimo pajėgumų mainus, bendras suderintas balansavimo pajėgumų mainų ir pirkimo taisykles ir procesą pagal 33 straipsnio 1 dalį;
- c) geografinėje teritorijoje, kurioje PSO vykdo balansavimo pajėgumų mainus, tikimybės, kad tarpzoninės einamosios paros prekybos pasiūlymų teikimui pasibaigus bus turima tarpzoninio pralaidumo, skaičiavimo metodiką pagal 33 straipsnio 6 dalį;
- d) geografinėje teritorijoje, kurioje buvo atliktas balansavimo pajėgumo pirkimas, taikomą išimtį, kuria balansavimo paslaugų teikėjams neleidžiama perduoti savo išpareigojimų teikti balansavimo pajėgumą, pagal 34 straipsnio 1 dalį;
- e) PSO–BPT modelio taikymą geografinėje teritorijoje, kurioje veikia du arba daugiau PSO, pagal 35 straipsnio 1 dalį;
- f) kiekvieno pralaidumo skaičiavimo regiono tarpzoninio pralaidumo skaičiavimo metodiką pagal 37 straipsnio 3 dalį;
- g) balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais skirto tarpzoninio pralaidumo paskirstymo pagal 38 straipsnio 1 dalį taikymą geografinėje teritorijoje, kurioje veikia du arba daugiau PSO;
- h) kiekvieno pralaidumo skaičiavimo regiono rinka grindžiamo tarpzoninio pralaidumo paskirstymo metodiką pagal 41 straipsnio 1 dalį;
- i) kiekvieno pralaidumo skaičiavimo regiono tarpzoninio pralaidumo paskirstymo remiantis ekonominio efektyvumo analize metodiką ir kiekvieno atskiro tarpzoninio pralaidumo paskirstymo remiantis ekonominio efektyvumo analize pagal 42 straipsnio 1 ir 5 dalis sąrašą;
- j) geografinėje teritorijoje, kurioje veikia visi PSO, vykdančys numatytus energijos mainus sinchroninėje zonoje, numatomiems energijos mainams taikomas PSO–PSO atsiskaitymo taisykles pagal 50 straipsnio 3 dalį;
- k) geografinėje teritorijoje, kurioje veikia visi PSO, kurių sistemos yra asinchroniškai sujungtos tarpusavyje ir kurie vykdo numatytus energijos mainus, numatomiems energijos mainams taikomas PSO–PSO atsiskaitymo taisykles pagal 50 straipsnio 4 dalį;
- l) kiekvienoje sinchroninėje zonoje nenumatytiems energijos mainams taikomas PSO–PSO atsiskaitymo taisykles pagal 51 straipsnio 1 dalį;
- m) geografinėje teritorijoje, kurioje veikia visi PSO, kurių sistemos yra asinchroniškai sujungtos tarpusavyje, nenumatytiems energijos mainams taikomas PSO–PSO atsiskaitymo taisykles pagal 51 straipsnio 2 dalį;
- n) sinchroninės zonos lygmeniu taikomą atsiskaitymo už disbalansą laikotarpių suderinimo išimtį pagal 53 straipsnio 2 dalį;
- o) geografinėje teritorijoje, kurioje veikia du arba daugiau PSO, vykdančys balansavimo pajėgumų mainus, balansavimo algoritmų principus pagal 58 straipsnio 3 dalį,

ir dėl jų valstybė narė atitinkamai reguliavimo institucijai gali pateikti nuomonę.

4. Kiekviena kiekvienos susijusios valstybės narės reguliavimo institucija kiekvienu konkrečiu atveju tvirtina šias pasiūlytas nuostatas ir sąlygas arba metodikas:

- a) išimtį, kuria leidžiama neskelbti informacijos apie siūlomas balansavimo energijos arba balansavimo pajėgumų kainas, kai tai pagrįsta atsižvelgiant į susirūpinimą dėl piktnaudžiavimo rinka, pagal 12 straipsnio 4 dalį;
- b) kai tinkama, išlaidų, susijusių su STO veiksmiais, paskirstymo metodiką pagal 15 straipsnio 3 dalį;
- c) su balansavimu susijusias nuostatas ir sąlygas pagal 18 straipsnį;

- d) specifinių produktų nustatymą ir naudojimą pagal 26 straipsnio 1 dalį;
- e) pasiūlymų, perduodamų į Europos platformas pagal 29 straipsnio 10 dalį, apimties apribojimą;
- f) atleidimą nuo reikalavimo didinamojo ir mažinamojo balansavimo pajėgumus pirkti atskirai pagal 32 straipsnio 3 dalį;
- g) kai tinkama, papildomą (atskirą nuo atsiskaitymo už disbalansą) atsiskaitymo mechanizmą, pagal kurį su atsakingomis už balansavimą šalimis atsiskaitoma už balansavimo pajėgumų pirkimo išlaidas, administracines išlaidas, taip pat kitas su balansavimu susijusias išlaidas, pagal 44 straipsnio 3 dalį;
- h) nuostatas, leidžiančias nukrypti nuo vienos ar daugiau šio reglamento nuostatų, pagal 62 straipsnio 2 dalį;
- i) išlaidas, susijusias su sistemos operatoriams arba paskirtiems tretiesiems subjektams pagal šį reglamentą nustatytais įpareigojimais, pagal 8 straipsnio 1 dalį,

ir dėl jų valstybė narė atitinkamai reguliavimo institucijai gali pateikti nuomonę.

5. Nuostatų ir sąlygų arba metodikų pasiūlyme nurodomas siūlomas jų įgyvendinimo tvarkaraštis ir aprašomas numatomas jų poveikis šio reglamento tikslams. Įgyvendinimo tvarkaraštis apima ne ilgesnį kaip dvylikos mėnesių laikotarpį po atitinkamų reguliavimo institucijų patvirtinimo, išskyrus atvejus, kai visos atitinkamos reguliavimo institucijos susitaria įgyvendinimo tvarkaraštį pratęsti arba kai šiame reglamente nustatyti skirtingi tvarkaraščiai. Nuostatų ir sąlygų arba metodikų pasiūlymai, kuriuos turi patvirtinti kelios arba visos reguliavimo institucijos, Agentūrai ir reguliavimo institucijoms pateikiami tuo pačiu metu. Atitinkamų reguliavimo institucijų prašymu Agentūra per tris mėnesius pateikia nuomonę dėl nuostatų ir sąlygų arba metodikų pasiūlymų.

6. Jei sprendimą dėl nuostatų ir sąlygų arba metodikų tvirtinimo turi priimti daugiau nei viena reguliavimo institucija, atitinkamos reguliavimo institucijos konsultuojasi, glaudžiai bendradarbiauja ir koordinuoja savo veiksmus, kad būtų pasiektas susitarimas. Jei Agentūra pateikia nuomonę, atitinkamos reguliavimo institucijos į ją atsižvelgia. Reguliavimo institucijos dėl nuostatų ir sąlygų arba metodikų, pateiktų pagal 2 ir 3 dalis, nusprendžia per šešis mėnesius po to, kai tas nuostatas ir sąlygas arba metodikas gauna atitinkama reguliavimo institucija arba, kai taikoma, paskutinė susijusi atitinkama reguliavimo institucija.

7. Jei atitinkamoms reguliavimo institucijoms nepavyksta susitarti per 6 dalyje nurodytą laikotarpį arba jei jos pateikia atitinkamą bendrą prašymą, Agentūra, vadovaudamasi Reglamento (EB) Nr. 713/2009 8 straipsnio 1 dalimi, per šešis mėnesius nuo klausimo perdavimo dienos priima sprendimą dėl pateiktų nuostatų ir sąlygų arba metodikų pasiūlymų.

8. Bet kuri šalis, nepatenkinta tuo, kaip atitinkamas sistemos operatorius arba PSO vykdo savo įpareigojimus pagal šį reglamentą arba priima su juo susijusius sprendimus, gali pateikti skundą ir perduoti jį nagrinėti atitinkamai reguliavimo institucijai, kuri, veikdama kaip ginčų sprendimo institucija, per du mėnesius nuo skundo gavimo priima sprendimą. Šis laikotarpis gali būti pratęstas dar dviem mėnesiams, jei atitinkama reguliavimo institucija siekia gauti papildomos informacijos. Tas pratęstas laikotarpis skundo pateikėjo sutikimu gali būti dar pratęstas. Atitinkamos reguliavimo institucijos sprendimas yra privalomas, nebent ir iki tol, kol jis panaikinamas apeliacine tvarka.

6 straipsnis

PSO nuostatų ir sąlygų arba metodikų pakeitimai

1. Jeigu viena ar kelios reguliavimo institucijos pagal Direktyvos 2009/72/EB 37 straipsnį pareikalauja iš dalies pakeisti pagal 5 straipsnio 2, 3 arba 4 dalį pateiktas nuostatas ir sąlygas arba metodikas, kad galėtų jas patvirtinti, atitinkami PSO iš dalies pakeistų nuostatų ir sąlygų arba metodikų pasiūlymą pateikia tvirtinti per du mėnesius nuo atitinkamų reguliavimo institucijų pareikalavimo. Atitinkamos reguliavimo institucijos sprendimą dėl iš dalies pakeistų nuostatų ir sąlygų arba metodikų priima per du mėnesius nuo jų pateikimo.

2. Jei per du mėnesius atitinkamoms reguliavimo institucijoms nepavyksta susitarti dėl nuostatų ir sąlygų arba metodikų arba jei jos pateikia atitinkamą bendrą prašymą, sprendimą dėl iš dalies pakeistų nuostatų ir sąlygų arba metodikų, vadovaudamasi Reglamento (EB) Nr. 713/2009 8 straipsnio 1 dalimi, per šešis mėnesius priima Agentūra. Jeigu atitinkami PSO iš dalies pakeistų nuostatų ir sąlygų arba metodikų pasiūlymo nepateikia, taikoma 4 straipsnyje numatyta procedūra.

3. PSO, atsakingi už nuostatų ir sąlygų arba metodikų pasiūlymo parengimą, arba reguliavimo institucijos, atsakingos už jų patvirtinimą pagal 5 straipsnio 2, 3 ir 4 dalis, gali pareiklauti iš dalies pakeisti šias nuostatas ir sąlygas arba metodikas. Dėl nuostatų ir sąlygų arba metodikų pakeitimų pasiūlymų konsultuojamasi 10 straipsnyje nustatyta tvarka ir jie tvirtinami 4 ir 5 straipsniuose nustatyta tvarka.

7 straipsnis

Nuostatų ir sąlygų arba metodikų skelbimas internete

PSO, pagal šį reglamentą atsakingi už nuostatų ir sąlygų arba metodikų parengimą, paskelbia jas internete, kai jas patvirtina atitinkamos reguliavimo institucijos, arba, jeigu tokio patvirtinimo nereikalaujama, kai jos parengiamos, išskyrus atvejus, kai tokia informacija, remiantis 11 straipsniu, laikoma konfidencialia.

8 straipsnis

Išlaidų susigrąžinimas

1. Atitinkamos reguliavimo institucijos pagal Direktyvos 2009/72/EB 37 straipsnį įvertina išlaidas, susijusias su įpareigojimais, pagal šį reglamentą nustatytais sistemos operatoriams arba paskirtiems tretiesiems subjektams.
2. Išlaidos, kurias atitinkama reguliavimo institucija laiko pagrįstomis, ekonomiškai naudingomis ir proporcingomis, susigrąžinamos taikant tinklo tarifus ar kitus tinkamus kompetentingų reguliavimo institucijų nustatytus mechanizmus.
3. Atitinkamos reguliavimo institucijos prašymu sistemos operatoriai arba paskirti subjektai per tris mėnesius pateikia būtiną informaciją, kad būtų galima įvertinti patirtas išlaidas.
4. Rinkos dalyviai patys padengia visas išlaidas, kurias patiria vykdydami šio reglamento reikalavimus.

9 straipsnis

Suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas

Agentūra, glaudžiai bendradarbiaudama su ENTSO-E, organizuoja suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą nagrinėjant balansavimo rinkos ir kitų šio reglamento įgyvendinimo aspektų klausimus. Toks dalyvavimas apima reguliarius susitikimus su suinteresuotaisiais subjektais, siekiant nustatyti problemas ir pasiūlyti patobulinimus, susijusius su balansavimo rinkos integracija.

10 straipsnis

Viešos konsultacijos

1. PSO, pagal šį reglamentą atsakingi už nuostatų ir sąlygų arba metodikų ar jų pakeitimų pasiūlymų pateikimą, dėl nuostatų ir sąlygų arba metodikų pasiūlymų projektų ir kitų įgyvendinimo priemonių ne trumpiau kaip vieną mėnesį konsultuojasi su suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant atitinkamas kiekvienos valstybės narės institucijas.
2. Konsultacijos trunka ne trumpiau kaip vieną mėnesį, išskyrus pasiūlymų projektus pagal 5 straipsnio 2 dalies a, b, c, d, e, f, g, h ir j punktus – konsultacijos dėl pastarųjų trunka ne trumpiau kaip du mėnesius.
3. Europos lygmeniu viešai konsultuojamasi bent dėl pasiūlymų pagal 5 straipsnio 2 dalies a, b, c, d, e, f, g, h ir j punktus.
4. Regiono lygmeniu viešai konsultuojamasi bent dėl pasiūlymų pagal 5 straipsnio 3 dalies a, b, c, d, e, f, g, h, i, n ir o punktus.
5. Kiekvienoje susijusioje valstybėje narėje viešai konsultuojamasi bent dėl pasiūlymų pagal 5 straipsnio 4 dalies a, b, c, d, e, f, g ir i punktus.
6. Už nuostatų ir sąlygų arba metodikų pasiūlymą atsakingi PSO, prieš pateikdami jį tvirtinti reguliavimo institucijoms, deramai atsižvelgia į suinteresuotųjų subjektų nuomones, pareikštas per konsultacijas, surengtas pagal 2–5 dalis. Visais atvejais kartu su pasiūlymu pateikiamas ir laiku (prieš paskelbiant nuostatų ir sąlygų arba metodikų pasiūlymą arba tuo pačiu metu) paskelbiamas tvirtas sprendimo atsižvelgti arba neatsižvelgti į konsultacijų metu pareikštas nuomones pagrindimas.

11 straipsnis

Konfidencialumo įpareigojimai

1. Visai konfidencialiai informacijai, kuri gaunama, kuria keičiamasi ar kuri perduodama pagal šį reglamentą, taikomos 2, 3 ir 4 dalyse nustatytos profesinės paslapties sąlygos.

2. Įpareigojimas saugoti profesinę paslaptį taikomas visiems asmenims, kuriems taikomos šio reglamento nuostatos.
3. Konfidencialios informacijos, kurią 2 dalyje nurodyti asmenys arba reguliavimo institucijos gauna vykdydami savo pareigas, negalima atskleisti kitiems asmenims ar institucijoms, išskyrus nacionalinės teisės aktuose, kitose šio reglamento nuostatose arba kituose atitinkamuose Sąjungos teisės aktuose numatytus atvejus.
4. Išskyrus nacionalinės arba Sąjungos teisės aktuose numatytus atvejus, reguliavimo institucijos, organizacijos ar asmenys, gaunantys konfidencialios informacijos pagal šio reglamento nuostatas, gali ją naudoti tik vykdydami šiame reglamente nustatytas savo pareigas, nebent pirminis duomenų turėtojas yra davęs raštišką sutikimą.

12 straipsnis

Informacijos skelbimas

1. Visi 1 straipsnio 2 dalyje nurodyti subjektai PSO pateikia visą informaciją, būtiną, kad pastarieji galėtų įvykdyti 3–5 dalyse nustatytus įpareigojimus.
2. Visi 1 straipsnio 2 dalyje nurodyti subjektai užtikrina, kad 3–5 dalyse nurodyta informacija būtų skelbiama laiku ir tokiu formatu, kad jokiame asmeniui ar bendrovei nebūtų sudaryta faktinio ar galimo konkurencinio pranašumo ar kliūtis.
3. Kiekvienas PSO paskelbia šią informaciją, kai tik ji tampa žinoma:
 - a) kuo anksčiau, bet ne vėliau kaip praėjus 30 minučių po tikrojo laiko – informaciją apie esamą savo planavimo rajono (-ų) sistemos balansą;
 - b) ne vėliau kaip praėjus 30 min. po atitinkamo rinkos laiko vieneto pabaigos – informaciją, prireikus anonimine forma, apie visus balansavimo energijos pasiūlymus savo planavimo rajone ar rajonuose. Informaciją sudaro:
 - i) produkto tipas;
 - ii) galiojimo laikotarpis;
 - iii) siūlomos apimtys;
 - iv) siūlomos kainos;
 - v) informacija, ar pasiūlymas buvo deklaruotas kaip nebeteikiamas;
 - c) ne vėliau kaip praėjus 30 min. po atitinkamo rinkos laiko vieneto pabaigos – informaciją, ar balansavimo energijos pasiūlymas buvo konvertuotas iš specifinio produkto arba iš integruoto planavimo proceso;
 - d) ne vėliau kaip praėjus 30 min. po atitinkamo rinkos laiko vieneto pabaigos – informaciją, kaip balansavimo energijos pasiūlymai iš specifinių produktų arba iš integruoto planavimo proceso buvo konvertuoti į standartinių produktų balansavimo energijos pasiūlymus;
 - e) ne vėliau kaip praėjus 30 min. po atitinkamo rinkos laiko vieneto pabaigos – suvestinę informaciją apie balansavimo energijos pasiūlymus, kurią sudaro:
 - i) bendra balansavimo energijos pasiūlymų apimtis;
 - ii) bendra balansavimo energijos pasiūlymų apimtis, išskaidyta pagal rezervų tipus;
 - iii) bendra siūlomų ir aktyvintų balansavimo energijos pasiūlymų apimtis, išskaidyta į standartinius ir specifinius produktus;
 - iv) nebeteikiamų pasiūlymų apimtis, išskaidyta pagal rezervų tipus;
 - f) ne vėliau kaip praėjus vienai valandai po to, kai apie pirkimo rezultatus buvo pranešta pasiūlymų teikėjams – informaciją apie siūlomas apimtis, taip pat apie siūlomas perkamų balansavimo pajėgumų kainas, prireikus anonimine forma;
 - g) pradines su balansavimu susijusias 18 straipsnyje nurodytas nuostatas ir sąlygas bent prieš vieną mėnesį iki jų taikymo pradžios ir visus nuostatų ir sąlygų pakeitimus iškart po to, kai pagal Direktyvos 2009/72/EB 37 straipsnį juos patvirtina atitinkama reguliavimo institucija;

- h) ne vėliau kaip praėjus 24 valandoms po paskirstymo ir ne vėliau kaip prieš 6 valandas iki paskirstyto tarpzoninio pralaidumo naudojimo pradžios – šią informaciją apie tarpzoninio pralaidumo paskirstymą balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais pagal 38 straipsnį:
 - i) paskirstymo sprendimo priėmimo datą ir laiką;
 - ii) paskirstymo laikotarpį;
 - iii) paskirstytus kiekius;
 - iv) pagal 39 straipsnį apskaičiuotas rinkos vertes, kuriomis remtasi paskirstymo procese;
- i) ne vėliau kaip praėjus vienai savaitei po paskirstyto tarpzoninio pralaidumo naudojimo – šią informaciją apie paskirstyto tarpzoninio pralaidumo naudojimą balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais pagal 38 straipsnį:
 - i) paskirto ir panaudoto tarpzoninio pralaidumo kiekius pagal rinkos laiko vienetą;
 - ii) atlaisvinto vėlesniems laikotarpiams tarpzoninio pralaidumo kiekius pagal rinkos laiko vienetą;
 - iii) apskaičiuotas realizuotas paskirstymo proceso sąnaudas ir naudą;
- j) bent prieš vieną mėnesį iki taikymo pradžios – patvirtintas 40, 41 ir 42 straipsniuose nurodytas metodikas;
- k) bent prieš vieną mėnesį iki taikymo pradžios – kiekvieno parengto 58 straipsnyje nurodyto algoritmo reikalavimų ir jo pakeitimų aprašą;
- l) bendrą metinę ataskaitą, nurodytą 59 straipsnyje.

4. Gavęs patvirtinimą pagal 18 straipsnį, PSO gali neskelbti informacijos apie siūlomas balansavimo pajėgumų kainas ir kiekius ar balansavimo energijos pasiūlymus, jei tai pagrįsta dėl susirūpinimo piktnaudžiavimu rinka priežasčių ir jei tai nekenkia efektyviam elektros energijos rinkų veikimui. Tokių neskelbimo atvejų ataskaitą PSO bent vieną kartą per metus teikia atitinkamai reguliavimo institucijai pagal Direktyvos 2009/72/EB 37 straipsnį.

5. Ne vėliau kaip praėjus dvejiems metams po šio reglamento įsigaliojimo kiekvienas PSO skelbia 3 dalyje nurodytą informaciją bendrai sutartu suderintu formatu bent informacijos skaidrumo platformoje, sukurtoje pagal Komisijos reglamento (ES) Nr. 543/2013 3 straipsnį. Ne vėliau kaip praėjus keturiems mėnesiams po šio reglamento įsigaliojimo ENTSO-E atnaujina Komisijos reglamento (ES) Nr. 543/2013 5 straipsnyje nurodytą procedūrų vadovą ir pateikia jį Agentūrai, kad ši pateiktų nuomonę; Agentūra pateikia nuomonę per du mėnesius.

13 straipsnis

Užduočių perdavimas ir skyrimas

1. PSO visas pagal šį reglamentą jam patikėtas užduotis arba dalį jų gali perduoti vienai ar daugiau trečiųjų šalių, jei trečioji šalis atitinkamą funkciją gali atlikti bent taip pat veiksmingai, kaip ją perduodantis PSO. Užduotis perduodantis PSO ir toliau yra atsakingas už tai, kad būtų laikomasi pagal šį reglamentą nustatytų įpareigojimų, taip pat ir įpareigojimo užtikrinti galimybę atitinkamoms reguliavimo institucijoms gauti stebėsenai pagal Direktyvos 2009/72/EB 37 straipsnį vykdyti būtiną informaciją.
2. Prieš perduodant užduotis atitinkama trečioji šalis jas perduodančiam PSO turi įrodyti savo gebėjimą įvykdyti numatomas perduoti užduotis.
3. Jei visos šiame reglamente nurodytos užduotys ar dalis jų perduodama trečiajai šaliai, jas perduodantis PSO užtikrina, kad prieš perduodant užduotį būtų sudaryti tinkami konfidencialumo susitarimai, atitinkantys perduodančio PSO konfidencialumo įpareigojimus. Perdavęs visas užduotis ar dalį jų trečiajai šaliai, PSO privalo apie tai informuoti atitinkamą reguliavimo instituciją ir paskelbti šį sprendimą internete.
4. Nedarant poveikio užduotims, patikėtoms PSO pagal Direktyvą 2009/72/EB, valstybė narė arba, kai taikoma, atitinkama reguliavimo institucija pagal šį reglamentą PSO patikėtas užduotis ar įpareigojimus gali paskirti vykdyti vienai ar daugiau trečiųjų šalių. Atitinkama valstybė narė arba, kai taikoma, susijusi reguliavimo institucija gali paskirti tik tas PSO užduotis ir įpareigojimus, kuriuos vykdant nereikia tiesiogiai bendradarbiauti, priimti bendrų sprendimų ar užmegzti sutartinių santykių su kitų valstybių narių PSO. Prieš paskiriant užduotį atitinkama trečioji šalis valstybei narei arba, kai taikoma, atitinkamai reguliavimo institucijai turi įrodyti savo gebėjimą įvykdyti numatomą paskirti užduotį.
5. Jei valstybė narė arba reguliavimo institucija paskiria užduotis ir įpareigojimus vykdyti trečiajai šaliai, nuorodos į PSO šiame reglamente laikomos nuorodomis į paskirtąjį subjektą. Atitinkama reguliavimo institucija užtikrina paskirtajam subjektui paskirtų užduočių ir įpareigojimų vykdymo priežiūrą.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

ELEKTROS ENERGIJOS BALANSAVIMO RINKA

1 SKYRIUS

Funkcijos ir pareigos

14 straipsnis

PSO vaidmuo

1. Kiekvienas PSO yra atsakingas už balansavimo paslaugų pirkimą iš balansavimo paslaugų teikėjų siekiant užtikrinti eksploatavimo saugumą.
2. Kiekvienas PSO, sudarydamas elektros energijos gamybos ir vartojimo grafikus, taiko savarankiško skirstymo modelį. PSO, kurie šiam reglamentui įsigaliojant taiko centrinio skirstymo modelį, apie tai praneša atitinkamai reguliavimo institucijai pagal Direktyvos 2009/72/EB 37 straipsnį, kad sudarydami elektros energijos gamybos ir vartojimo grafikus galėtų ir toliau taikyti centrinio skirstymo modelį. Atitinkama reguliavimo institucija patikrina, ar PSO užduotys ir pareigos atitinka 2 straipsnio 18 punkte pateiktą apibrėžtį.

15 straipsnis

Bendradarbiavimas su STO

1. STO, PSO, balansavimo paslaugų teikėjai ir už balansą atsakingos šalys bendradarbiauja, siekdami užtikrinti efektyvų ir veiksmingą balansavimą.
2. Kiekvienas STO jungiančiajam PSO laiku pateikia visą būtiną informaciją, kad būtų galima atsiskaityti už disbalansą pagal 18 straipsnyje nustatytas su balansavimu susijusias nuostatas ir sąlygas.
3. Kiekvienas PSO kartu su savo valdymo rajone veikiančiais rezervų jungiančiais STO gali parengti išlaidų, patiriamų dėl STO veiksmų, vykdomų pagal Reglamento (ES) 2017/1485 182 straipsnio 4 ir 5 dalis, paskirstymo metodiką. Metodikoje numatomas sąžiningas išlaidų paskirstymas atsižvelgiant į dalyvaujančių šalių pareigas.
4. STO jungiančiajam PSO nurodo visas ribas, nustatytas pagal Reglamento (ES) 2017/1485 182 straipsnio 4 ir 5 dalis, kurios gali turėti poveikį šiame reglamente nustatytiems reikalavimams.

16 straipsnis

Balansavimo paslaugų teikėjų vaidmuo

1. Balansavimo paslaugų teikėjas turi atitikti balansavimo energijos arba balansavimo pajėgumų pasiūlymų, kuriuos aktyvina arba perka jungiantysis PSO arba, kai taikomas PSO–BPT modelis, užsakantysis PSO, teikimo reikalavimus. Sėkmingas parengties patvirtinimas, kurį užtikrina jungiantysis PSO ir kuris atliekamas pagal Reglamento (ES) 2017/1485 159 ir 162 straipsnius, laikomas būtina sėkmingos atrankos siekiant tapti balansavimo paslaugų teikėju pagal šį reglamentą sąlyga.
2. Kiekvienas balansavimo paslaugų teikėjas jungiančiajam PSO teikia savo balansavimo pajėgumų pasiūlymus, kurie daro poveikį vienai ar daugiau už balansą atsakingų šalių.
3. Kiekvienas balansavimo pajėgumų pirkimo procese dalyvaujantis balansavimo paslaugų teikėjas teikia balansavimo pajėgumų pasiūlymus ir turi teisę juos atnaujinti pirkimo proceso pasiūlymų teikimui nesibaigus.
4. Kiekvienas sutartį dėl balansavimo pajėgumo sudaręs balansavimo paslaugų teikėjas teikia savo jungiančiajam PSO balansavimo energijos pasiūlymus arba integruoto planavimo proceso pasiūlymus, atitinkančius balansavimo pajėgumo sutartyje nustatytus kiekio, produktų ir kitus reikalavimus.
5. Bet kuris balansavimo paslaugų teikėjas turi teisę savo jungiančiajam PSO teikti standartinių produktų arba specifinių produktų balansavimo energijos pasiūlymus arba integruoto planavimo proceso pasiūlymus, kurių teikimo reikalavimus jis atitinka remiantis parengties patvirtinimu pagal Reglamento (ES) 2017/1485 159 ir 162 straipsnius.

6. Pagal 4 dalį teikiamų standartinių arba specifinių produktų balansavimo energijos pasiūlymų arba integruoto planavimo proceso pasiūlymų kaina balansavimo pajėgumo sutartyje iš anksto nenustatoma. PSO gali siūlyti šios taisyklės išimtį pagal 18 straipsnį teikdamas su balansavimu susijusių nuostatų ir sąlygų pasiūlymą. Tokia išimtis taikoma tik specifiniams produktams pagal 26 straipsnio 3 dalies b punktą ir pagrindžiama įrodant didesnę ekonominę efektyvumą.
7. Neturi būti pagal 4 dalį teikiamų balansavimo energijos pasiūlymų arba integruoto planavimo proceso pasiūlymų ir pagal 5 dalį teikiamų balansavimo energijos pasiūlymų arba integruoto planavimo proceso pasiūlymų diskriminavimo.
8. Kiekvieno balansavimo energijos arba balansavimo pajėgumo produkto rezervą teikiantis modulis, rezervą teikianti modulių grupė, apkrovos objektas arba trečioji šalis ir susijusios pagal 18 straipsnio 4 dalies d punktą paskirtos už balansą atsakingos šalys turi priklausyti tam pačiam planavimo rajonui.

17 straipsnis

Už balansą atsakingų šalių vaidmuo

1. Tikruoju laiku kiekviena už balansą atsakinga šalis stengiasi užtikrinti savo balansą arba padėti užtikrinti elektros energijos sistemos balansą. Išsamūs su šiuo įpareigojimu susiję reikalavimai nustatomi su balansavimu susijusių nuostatų ir sąlygų pasiūlyme, rengiamame pagal 18 straipsnį.
2. Kiekviena už balansą atsakinga šalis finansiškai atsako už disbalansą ir atsiskaito su jungiančiuoju PSO.
3. Tarpzoninės einamosios paros prekybos pasiūlymų teikimui nesibaigus kiekviena už balansą atsakinga šalis gali keisti grafikus, kurių reikia jos pozicijai pagal 54 straipsnį apskaičiuoti. Centrinio skirstymo modelį taikantys PSO su balansavimu susijusiose nuostatose ir sąlygose pagal 18 straipsnį gali nustatyti specialias už balansą atsakingos šalies grafikų keitimo sąlygas ir taisykles.
4. Tarpzoninės einamosios paros prekybos pasiūlymų teikimui pasibaigus kiekviena už balansą atsakinga šalis gali keisti vidaus prekybos planus, kurių reikia jos pozicijai pagal 54 straipsnį apskaičiuoti, pagal su balansavimu susijusiose nuostatose ir sąlygose, parengtose pagal 18 straipsnį, nustatytas taisykles.

18 straipsnis

Su balansavimu susijusios nuostatos ir sąlygos

1. Ne vėliau kaip per šešis mėnesius po šio reglamento įsigaliojimo visi valstybės narės PSO visuose tos valstybės narės planavimo rajonuose parengia pasiūlymą dėl:
 - a) balansavimo paslaugų teikėjams taikytinų nuostatų ir sąlygų;
 - b) už balansą atsakingoms šalims taikytinų nuostatų ir sąlygų.Kai LFC rajone veikia du arba daugiau PSO, visi to LFC rajono PSO gali parengti bendrą pasiūlymą, kurį turi patvirtinti atitinkamos reguliavimo institucijos.
2. Į nuostatas ir sąlygas, rengiamas pagal 1 dalį, įtraukiamos ir rinkos veiklos sustabdymo ir atkūrimo pagal Reglamento (ES) 2017/2196 36 straipsnį taisyklės, taip pat atsiskaitymo, kai rinkos veikla sustabdoma, pagal Reglamento (ES) 2017/2196 39 straipsnį taisyklės, patvirtintos pagal Reglamento (ES) 2017/2196 4 straipsnį.
3. Rengdamas balansavimo paslaugų teikėjams ir už balansą atsakingoms šalims taikytinų nuostatų ir sąlygų pasiūlymus, kiekvienas PSO:
 - a) derina juos su PSO ir STO, kuriems tos nuostatos ir sąlygos gali turėti poveikį;
 - b) atsižvelgia į Europos balansavimo energijos mainų ir disbalanso pasiskirstymo nustatymo platformų sukūrimo pagal 19, 20, 21 ir 22 straipsnius sistemas;
 - c) į visą pasiūlymo rengimo procesą įtraukia kitus STO ir kitus suinteresuotuosius subjektus ir atsižvelgia į jų nuomones; tai nedaro poveikio viešoms konsultacijoms pagal 10 straipsnį.

4. Balansavimo paslaugų teikėjams taikytinose nuostatose ir sąlygose;
 - a) nustatomi tinkami ir pagrįsti balansavimo paslaugų teikimo reikalavimai;
 - b) užtikrinama galimybė planavimo rajone sutelkti apkrovos objektus, energijos kaupimo objektus ir elektros energijos gamybos objektus, kad būtų galima siūlyti balansavimo paslaugas laikantis 5 dalies c punkte nurodytų sąlygų;
 - c) užtikrinama galimybė apkrovos objektų savininkams, trečiosioms šalims ir elektros energijos gamybos iš tradicinių ir atsinaujinančiųjų išteklių objektų savininkams, taip pat energijos kaupimo blokų savininkams tapti balansavimo paslaugų teikėjais;
 - d) reikalaujama, kad kiekvienas balansavimo paslaugų teikėjo balansavimo energijos pasiūlymas būtų priskirtas vienai ar daugiau už balansą atsakingų šalių, kad būtų galima apskaičiuoti disbalanso pataisą pagal 49 straipsnį.
5. Balansavimo paslaugų teikėjams taikytinose nuostatose ir sąlygose pateikiama:
 - a) atrankos siekiant tapti balansavimo paslaugų teikėju pagal 16 straipsnį taisyklės;
 - b) balansavimo pajėgumų pirkimo ir perdavimo pagal 32, 33 ir 34 straipsnius taisyklės, reikalavimai ir terminai;
 - c) planavimo rajone esančių apkrovos objektų, energijos kaupimo objektų ir elektros energijos gamybos objektų sutelkimo siekiant tapti balansavimo paslaugų teikėju taisyklės ir sąlygos;
 - d) reikalavimai dėl duomenų ir informacijos, kuriuos reikia pateikti jungiančiajam PSO ir, kai tinkama, rezervą jungiančiam STO vykdant parengties tvirtinimo procesą ir balansavimo rinkos veikimui užtikrinti;
 - e) kiekvieno balansavimo paslaugų teikėjo balansavimo energijos pasiūlymo priskyrimo pagal 4 dalies d punktą vienai ar daugiau už balansą atsakingų šalių taisyklės ir sąlygos;
 - f) reikalavimai dėl duomenų ir informacijos, pateiktinų jungiančiajam PSO ir, kai tinkama, rezervą jungiančiam STO, kad būtų galima įvertinti balansavimo paslaugų nuostatas pagal Reglamento (ES) 2017/1485 154 straipsnio 1 ir 8 dalis, 158 straipsnio 1 dalies e punktą ir 4 dalies b punktą, 161 straipsnio 1 dalies f punktą ir 4 dalies b punktą;
 - g) kiekvieno standartinio produkto ir kiekvieno specifinio produkto buvimo vietos apibrėžimas, atsižvelgiant į 5 dalies c punktą;
 - h) balansavimo energijos kiekio, už kurį atsiskaitoma su balansavimo paslaugų teikėju, nustatymo pagal 45 straipsnį taisyklės;
 - i) atsiskaitymo su balansavimo paslaugų teikėjais taisyklės, nustatytos pagal V antraštinės dalies 2 ir 5 skyrius;
 - j) ilgiausias laikotarpis galutinai atsiskaityti su balansavimo paslaugų teikėju už balansavimo energiją pagal 45 straipsnį kiekvienu konkrečiu atsiskaitymo už disbalansą laikotarpiu;
 - k) balansavimo paslaugų teikėjams taikomų nuostatų ir sąlygų nesilaikymo pasekmės.
6. Už balansą atsakingoms šalims taikytinose nuostatose ir sąlygose pateikiama:
 - a) kiekvienos jungties atsakomybės už balansą apibrėžimas taip, kad būtų išvengta įvairių paslaugas per tą jungtį teikiančių rinkos dalyvių atsakomybės už balansą spragų ar dubliavimo;
 - b) už balansą atsakingoms šalims keliami reikalavimai;
 - c) reikalavimas, kad visos už balansą atsakingos šalys būtų finansiškai atsakingos už savo disbalansą ir už jį atsiskaitytų su jungiančiuoju PSO;
 - d) reikalavimai dėl duomenų ir informacijos, pateiktinų jungiančiajam PSO, kad būtų galima apskaičiuoti disbalansą;
 - e) už balansą atsakingų šalių grafikų keitimo pagal 17 straipsnio 3 ir 4 dalis einamosios paros prekybos elektros energiją pasiūlymų teikimui nesibaigus ir pasibaigus taisyklės;

- f) už balansą atsakingų šalių atsiskaitymo taisyklės, nustatytos pagal V antraštinės dalies 4 skyrių;
- g) disbalanso rajono ribų nustatymas pagal 54 straipsnio 2 dalį ir disbalanso kainos rajono ribų nustatymas;
- h) ilgiausias laikotarpis už balansą atsakingoms šalims galutinai atsiskaityti už disbalansą pagal 54 straipsnį kiekvienu konkrečiu atsiskaitymo už disbalansą laikotarpiu;
- i) už balansą atsakingoms šalims taikomų nuostatų ir sąlygų nesilaikymo pasekmės;
- j) įpareigojimas už balansą atsakingoms šalims pateikti jungiančiajam PSO kiekvieną pozicijos pakeitimą;
- k) atsiskaitymo taisyklės pagal 52, 53, 54 ir 55 straipsnius;
- l) jei yra, nuostatos dėl disbalanso neįtraukimo į atsiskaitymą už disbalansą, kai tas disbalansas yra susijęs su parametru kitimo apribojimų nustatymu pagal Reglamento (ES) 2017/1485 137 straipsnio 4 dalį, siekiant sumažinti nulemtą dažnio nuokrypį.

7. Kiekvienas jungiantysis PSO į balansavimo paslaugų teikėjams taikytinų nuostatų ir sąlygų arba į atsakingoms už balansą šalims taikytinų nuostatų ir sąlygų pasiūlymą gali įtraukti šiuos elementus:

- a) reikalavimą, kad balansavimo paslaugų teikėjai pateiktų informaciją apie nepanaudotus energijos gamybos pajėgumus ir kitus balansavimo paslaugų teikėjų balansavimo išteklius kitos paros prekybos pasiūlymų teikimui pasibaigus ir tarpzoninės einamosios paros prekybos pasiūlymų teikimui pasibaigus;
- b) kai pagrįsta, reikalavimą, kad balansavimo paslaugų teikėjai siūlytų nepanaudotus energijos gamybos pajėgumus ar kitus balansavimo išteklius, teikdami balansavimo energijos pasiūlymus arba integruoto planavimo proceso pasiūlymus balansavimo rinkose kitos paros prekybos pasiūlymų teikimui pasibaigus, nedarant poveikio balansavimo paslaugų teikėjų galimybei dėl prekybos einamosios paros rinkoje keisti savo balansavimo energijos pasiūlymus balansavimo energijos pasiūlymų arba integruoto planavimo proceso pasiūlymų teikimui nesibaigus;
- c) kai pagrįsta, reikalavimą, kad balansavimo paslaugų teikėjai siūlytų nepanaudotus energijos gamybos pajėgumus ar kitus balansavimo išteklius, teikdami balansavimo energijos arba integruoto planavimo proceso pasiūlymus balansavimo rinkose tarpzoninės einamosios paros prekybos pasiūlymų teikimui pasibaigus;
- d) specialius reikalavimus dėl už balansą atsakingų šalių pozicijos, teikiamos kitos paros prekybos laikotarpiui pasibaigus, kuriais siekiama užtikrinti, kad tų šalių vidaus ir išorės prekybos planų suma būtų lygi fizinės elektros energijos gamybos ir vartojimo grafikų sumai, apskaičiuotai, kai tinkama, atsižvelgiant į elektros energijos nuostolių kompensavimą;
- e) išimtį, kuria leidžiama neskelbti informacijos apie siūlomas balansavimo energijos arba balansavimo pajėgumų kainas, kai tai pagrįsta atsižvelgiant į susirūpinimą dėl piktnaudžiavimo rinka, pagal 12 straipsnio 4 dalį;
- f) išimtį dėl specifinių produktų, nustatytą 26 straipsnio 3 dalies b punkte, kad būtų galima iš anksto nustatyti pagal sutartį teikiamų balansavimo energijos pasiūlymų pagal 16 straipsnio 6 dalį kainą;
- g) paraišką dėl dvejopos kainodaros taikymo visų rūšių disbalansui, remiantis pagal 52 straipsnio 2 dalies d punkto i papunktį nustatytomis sąlygomis, ir dvejopos kainodaros taikymo metodiką pagal 52 straipsnio 2 dalies d punkto ii papunktį.

8. Centrinį skirstymo modelį taikantys PSO į su balansavimu susijusias nuostatas ir sąlygas įtraukia ir šiuos elementus:

- a) integruoto planavimo proceso pasiūlymų teikimo pabaigos laiką pagal 24 straipsnio 5 dalį;
- b) integruoto planavimo proceso pasiūlymų atnaujinimo integruoto planavimo proceso pasiūlymų teikimui pasibaigus taisyklės pagal 24 straipsnio 6 dalį;
- c) integruoto planavimo proceso pasiūlymų naudojimo balansavimo energijos pasiūlymų teikimui nesibaigus taisyklės pagal 24 straipsnio 7 dalį;
- d) integruoto planavimo proceso pasiūlymų konvertavimo taisyklės pagal 27 straipsnį.

9. Kiekvienas PSO savo valdymo rajone ar rajonuose stebi, kaip kiekviena šalis laikosi balansavimo nuostatose ir sąlygose nustatytų reikalavimų.

2 SKYRIUS

Europinės balansavimo energijos mainų platformos

19 straipsnis

Europos pakaitos rezervų balansavimo energijos mainų platforma

1. Per šešis mėnesius po šio reglamento įsigaliojimo visi PSO, vykdančys rezervų pakeitimo procesą pagal Reglamento (ES) 2017/1485 IV dalį, parengia pasiūlymą dėl Europos pakaitos rezervų balansavimo energijos mainų platformos įgyvendinimo sistemos.
2. Europos pakaitos rezervų balansavimo energijos mainų platforma, kurios veikimą užtikrina patys PSO arba jų sukurtas subjektas, grindžiama bendro valdymo principais ir veiklos procesais ir ją sudaro bent aktyvinimo optimizavimo funkcija ir PSO–PSO atsiskaitymo funkcija. Toje Europos platformoje visiems pakaitos rezervų standartinių produktų balansavimo energijos pasiūlymų mainams taikomas daugiašalis PSO–PSO modelis ir bendrieji prioritetinės eilės sąrašai, išskyrus nebeteikiamus pasiūlymus pagal 29 straipsnio 14 dalį.
3. Į 1 dalyje nurodytą pasiūlymą įtraukiama bent:
 - a) Europos platformos aukšto lygmens struktūra;
 - b) Europos platformos įgyvendinimo veiksmų planas ir tvarkaraštis;
 - c) Europos platformos veikimui užtikrinti būtinų funkcijų nustatymas;
 - d) siūlomos Europos platformos valdymo ir veikimo taisyklės, grindžiamos nediskriminavimo principu ir užtikrinančios, kad visi PSO dalyvautų lygiomis sąlygomis ir kad joks PSO, dalyvaudamas Europos platformos funkcijų vykdymo veikloje, negalėtų įgyti nepagrįsto ekonominio pranašumo;
 - e) siūlomas skirti subjektas ar subjektai, kurie vykdys pasiūlyme nustatytas funkcijas. Jei PSO siūlo paskirti daugiau kaip vieną subjektą, pasiūlyme įrodoma ir užtikrinama:
 - i) nuoseklus funkcijų paskyrimas Europos platformos veikimą užtikrinantiems subjektams. Pasiūlyme visiškai atsižvelgiama į būtinumą koordinuoti įvairias Europos platformos veikimą užtikrinantiems subjektams paskirtas funkcijas;
 - ii) kad siūloma Europos platformos struktūra ir funkcijų paskyrimas užtikrina efektyvų ir veiksmingą jos valdymą, veikimą ir reguliavimo priežiūrą ir kad remiami šio reglamento tikslai;
 - iii) veiksmingas koordinavimo ir sprendimų priėmimo procesas, padedantis išspręsti Europos platformos veikimą užtikrinančių subjektų prieštaras;
 - f) su balansavimu susijusių nuostatų ir sąlygų, parengtų pagal 18 straipsnį, suderinimo sistema;
 - g) išsamūs bendrų išlaidų pasidalijimo pagal 23 straipsnį principai, įskaitant išsamų bendrų išlaidų suskirstymą į kategorijas;
 - h) visų pakaitos rezervų standartinių produktų balansavimo energijos pasiūlymų teikimo pabaigos laikas pagal 24 straipsnį;
 - i) pakaitos rezervų balansavimo energijos standartinių produktų nustatymas pagal 25 straipsnį;
 - j) PSO energijos pasiūlymų teikimo pabaigos laikas pagal 29 straipsnio 13 dalį;
 - k) bendros aktyvinimo optimizavimo funkcijos vykdytojų sudarytini bendri prioritetinės eilės sąrašai pagal 31 straipsnį;
 - l) visų pakaitos rezervų standartinių produktų balansavimo energijos pasiūlymų aktyvinimo optimizavimo funkcijos veikimo algoritmo aprašymas pagal 58 straipsnį.
4. Per šešis mėnesius po Europos pakaitos rezervų balansavimo energijos mainų platformos įgyvendinimo sistemos pasiūlymo patvirtinimo visi PSO, vykdančys rezervų pakeitimo procesą pagal Reglamento (ES) 2017/1485 IV dalį, paskiria pasiūlytą subjektą arba subjektus, kuriems pagal 3 dalies e punktą patikėta užtikrinti Europos platformos veikimą.

5. Per vienus metus po Europos pakaitos rezervų balansavimo energijos mainų platformos įgyvendinimo sistemos pasiūlymo patvirtinimo visi PSO, vykdančys rezervų pakeitimo procesą pagal Reglamento (ES) 2017/1485 IV dalį ir turintys bent vieną kaimyninį PSO, kurio sistema prie jo prijungta jungiamąja linija ir kuris vykdo pakaitos rezervų procesą, įgyvendina Europos pakaitos rezervų balansavimo energijos mainų platformą ir užtikrina jos veikimą. Europos platformą jie naudoja šiais tikslais:

- a) visų pakaitos rezervų standartinių produktų balansavimo energijos pasiūlymams teikti;
- b) visų pakaitos rezervų standartinių produktų balansavimo energijos pasiūlymų mainams vykdyti, išskyrus nebeteikiamus pasiūlymus pagal 29 straipsnio 14 dalį;
- c) stengiasi visus savo balansavimo energijos poreikius patenkinti iš pakaitos rezervų.

20 straipsnis

Europos rankinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų balansavimo energijos mainų platforma

1. Per vienus metus nuo šio reglamento įsigaliojimo visi PSO parengia Europos rankinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų balansavimo energijos mainų platformos įgyvendinimo sistemos pasiūlymą.

2. Europos rankinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų balansavimo energijos mainų platforma, kurios veikimą užtikrina patys PSO arba jų sukurtas subjektas, grindžiama bendro valdymo principais ir veiklos procesais ir ją sudaro bent aktyvinimo optimizavimo funkcija ir PSO–PSO atsiskaitymo funkcija. Šioje Europos platformoje visiems rankinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų standartinių produktų balansavimo energijos pasiūlymų mainams taikomas daugiašalis PSO–PSO modelis ir bendrieji prioritetinės eilės sąrašai, išskyrus nebeteikiamus pasiūlymus pagal 29 straipsnio 14 dalį.

3. Į 1 dalyje nurodytą pasiūlymą įtraukiama bent:

- a) Europos platformos aukšto lygmens struktūra;
- b) Europos platformos įgyvendinimo veiksmų planas ir tvarkaraštis;
- c) Europos platformos veikimui užtikrinti būtinų funkcijų nustatymas;
- d) siūlomos Europos platformos valdymo ir veikimo taisyklės, grindžiamos nediskriminavimo principu ir užtikrinančios, kad visi PSO dalyvautų lygiomis sąlygomis ir kad joks PSO, dalyvaudamas Europos platformos funkcijų vykdymo veikloje, negalėtų įgyti nepagrįsto ekonominio pranašumo;
- e) siūlomas skirti subjektas ar subjektai, kurie vykdys pasiūlyme nustatytas funkcijas. Jei PSO siūlo paskirti daugiau kaip vieną subjektą, pasiūlyme įrodoma ir užtikrinama:
 - i) nuoseklus funkcijų paskyrimas Europos platformos veikimą užtikrinantiems subjektams. Pasiūlyme visiškai atsižvelgiama į būtinumą koordinuoti įvairias Europos platformos veikimą užtikrinantiems subjektams paskirtas funkcijas;
 - ii) kad siūloma Europos platformos struktūra ir funkcijų paskyrimas užtikrina efektyvų ir veiksmingą jos valdymą, veikimą ir reguliavimo priežiūrą ir kad remiami šio reglamento tikslai;
 - iii) veiksmingas koordinavimo ir sprendimų priėmimo procesas, padedantis išspręsti Europos platformos veikimą užtikrinančių subjektų prieštaras;
- f) su balansavimu susijusių nuostatų ir sąlygų, parengtų pagal 18 straipsnį, suderinimo sistema;
- g) išsamūs bendrų išlaidų pasidalijimo pagal 23 straipsnį principai, įskaitant išsamų bendrų išlaidų suskirstymą į kategorijas;
- h) visų rankinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų standartinių produktų balansavimo energijos pasiūlymų teikimo pabaigos laikas pagal 24 straipsnį;
- i) rankinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų balansavimo energijos standartinių produktų nustatymas pagal 25 straipsnį;

- j) PSO energijos pasiūlymų teikimo pabaigos laikas pagal 29 straipsnio 13 dalį;
 - k) bendros aktyvinimo optimizavimo funkcijos vykdytojų sudarytini bendri prioritetinės eilės sąrašai pagal 31 straipsnį;
 - l) visų rankinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų standartinių produktų balansavimo energijos pasiūlymų aktyvinimo optimizavimo funkcijos veikimo algoritmo aprašymas pagal 58 straipsnį.
4. Per šešis mėnesius po Europos rankinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų balansavimo energijos mainų platformos įgyvendinimo sistemos pasiūlymo patvirtinimo visi PSO paskiria pasiūlytą subjektą arba subjektus, kuriems pagal 3 dalies e punktą patikėta užtikrinti Europos platformos veikimą.
5. Per aštuoniolika mėnesių po Europos rankinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų balansavimo energijos mainų platformos įgyvendinimo sistemos pasiūlymo patvirtinimo visi PSO gali parengti pasiūlymą dėl 1 dalyje nurodytos Europos rankinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų balansavimo energijos mainų platformos pakeitimų. Siūlomi pakeitimai pagrindžiami visų PSO atlikta sąnaudų ir naudos analize pagal 61 straipsnį. Apie pasiūlymą pranešama Komisijai.
6. Per trisdešimt mėnesių po Europos rankinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų balansavimo energijos mainų platformos įgyvendinimo sistemos pasiūlymo patvirtinimo arba, jei visi PSO pagal 5 dalį pateikia pasiūlymą dėl Europos platformos pakeitimų, per dvylika mėnesių po Europos platformos pakeitimų pasiūlymo patvirtinimo visi PSO įgyvendina Europos rankinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų balansavimo energijos mainų platformą, užtikrina jos veikimą ir ją naudoja:
- a) visų rankinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų standartinių produktų balansavimo energijos pasiūlymams teikti;
 - b) visų rankinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų standartinių produktų balansavimo energijos pasiūlymų mainams vykdyti, išskyrus nebeteikiamus pasiūlymus pagal 29 straipsnio 14 dalį;
 - c) stengiasi visus savo balansavimo energijos poreikius patenkinti iš rankinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų.

21 straipsnis

Europos automatinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų balansavimo energijos mainų platforma

1. Per vienus metus nuo šio reglamento įsigaliojimo visi PSO parengia Europos automatinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų balansavimo energijos mainų platformos įgyvendinimo sistemos pasiūlymą.
2. Europos automatinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų balansavimo energijos mainų platforma, kurios veikimą užtikrina patys PSO arba jų sukurtas subjektas, grindžiama bendro valdymo principais ir veiklos procesais ir ją sudaro bent aktyvinimo optimizavimo funkcija ir PSO–PSO atsiskaitymo funkcija. Šioje Europos platformoje visiems automatinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų standartinių produktų balansavimo energijos pasiūlymų mainams taikomas daugiašalis PSO–PSO modelis ir bendrieji prioritetinės eilės sąrašai, išskyrus nebeteikiamus pasiūlymus pagal 29 straipsnio 14 dalį.
3. Į 1 dalyje nurodytą pasiūlymą įtraukiama bent:
 - a) Europos platformos aukšto lygmens struktūra;
 - b) Europos platformos įgyvendinimo veiksmų planas ir tvarkaraštis;
 - c) Europos platformos veikimui užtikrinti būtinų funkcijų nustatymas;
 - d) siūlomos Europos platformos valdymo ir veikimo taisyklės, grindžiamos nediskriminavimo principu ir užtikrinančios, kad visi PSO dalyvautų lygiomis sąlygomis ir kad joks PSO, dalyvaudamas Europos platformos funkcijų vykdymo veikloje, negalėtų įgyti nepagrįsto ekonominio pranašumo;

- e) siūlomas skirti subjektas ar subjektai, kurie vykdys pasiūlyme nustatytas funkcijas. Jei PSO siūlo paskirti daugiau kaip vieną subjektą, pasiūlyme įrodoma ir užtikrinama:
 - i) nuoseklus funkcijų paskyrimas Europos platformos veikimą užtikrinantiems subjektams. Pasiūlyme visiškai atsižvelgiama į būtinumą koordinuoti įvairias Europos platformos veikimą užtikrinantiems subjektams paskirtas funkcijas;
 - ii) kad siūloma Europos platformos struktūra ir funkcijų paskyrimas užtikrina efektyvų ir veiksmingą jos valdymą, veikimą ir reguliavimo priežiūrą ir kad remiami šio reglamento tikslai;
 - iii) veiksmingas koordinavimo ir sprendimų priėmimo procesas, padedantis išspręsti Europos platformos veikimą užtikrinančių subjektų prieštaras;
 - f) su balansavimu susijusių nuostatų ir sąlygų, parengtų pagal 18 straipsnį, suderinimo sistema;
 - g) išsamūs bendrų išlaidų pasidalijimo pagal 23 straipsnį principai, įskaitant išsamų bendrų išlaidų suskirstymą į kategorijas;
 - h) visų automatinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų standartinių produktų prekybos balansavimo energijos pasiūlymų teikimo pabaigos laikas pagal 24 straipsnį;
 - i) automatinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų balansavimo energijos standartinių produktų nustatymas pagal 25 straipsnį;
 - j) PSO energijos pasiūlymų teikimo pabaigos laikas pagal 29 straipsnio 13 dalį;
 - k) bendros aktyvinimo optimizavimo funkcijos vykdytojų sudarytini bendri prioritetinės eilės sąrašai pagal 31 straipsnį;
 - l) visų automatinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų standartinių produktų balansavimo energijos pasiūlymų aktyvinimo optimizavimo funkcijos veikimo algoritmo aprašymas pagal 58 straipsnį.
4. Per šešis mėnesius po Europos automatinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų balansavimo energijos mainų platformos įgyvendinimo sistemos pasiūlymo patvirtinimo visi PSO paskiria pasiūlytą subjektą arba subjektus, kuriems pagal 3 dalies e punktą patikėta užtikrinti Europos platformos veikimą.
5. Per aštuoniolika mėnesių po Europos automatinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų balansavimo energijos mainų platformos įgyvendinimo sistemos pasiūlymo patvirtinimo visi PSO gali parengti pasiūlymą dėl 1 dalyje nurodytos Europos automatinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų balansavimo energijos mainų platformos ir 2 dalyje nustatytų principų pakeitimų. Siūlomi pakeitimai pagrįžiami visų PSO atlikta sąnaudų ir naudos analize pagal 61 straipsnį. Apie pasiūlymą pranešama Komisijai.
6. Per trisdešimt mėnesių po Europos automatinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų balansavimo energijos mainų platformos įgyvendinimo sistemos pasiūlymo patvirtinimo arba, jei visi PSO pagal 5 dalį pateikia pasiūlymą dėl Europos platformos pakeitimų, per dvyliką mėnesių po Europos platformos pakeitimų pasiūlymo patvirtinimo visi PSO, vykdantys automatinio dažnio atkūrimo procesą pagal Reglamento (ES) 2017/1485 IV dalį, įgyvendina Europos automatinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų balansavimo energijos mainų platformą, užtikrina jos veikimą ir ją naudoja:
- a) visų automatinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų standartinių produktų balansavimo energijos pasiūlymams teikti;
 - b) visų automatinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų standartinių produktų balansavimo energijos pasiūlymų mainams vykdyti, išskyrus nebeteikiamus pasiūlymus pagal 29 straipsnio 14 dalį;
 - c) stengiasi visus savo balansavimo energijos poreikius patenkinti iš automatinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervų.

22 straipsnis

Europos disbalanso pasiskirstymo nustatymo platforma

1. Per šešis mėnesius po šio reglamento įsigaliojimo visi PSO parengia Europos disbalanso pasiskirstymo nustatymo platformos įgyvendinimo sistemos pasiūlymą.

2. Europos disbalanso pasiskirstymo nustatymo platforma, kurios veikimą užtikrina patys PSO arba jų sukurtas subjektas, grindžiama bendro valdymo principais ir veiklos procesais ir ją sudaro bent disbalanso pasiskirstymo nustatymo funkcija ir PSO–PSO atsiskaitymo funkcija. Europos platformoje disbalanso pasiskirstymui nustatyti taikomas daugiašalis PSO–PSO modelis.

3. Į 1 dalyje nurodytą pasiūlymą įtraukiama bent:

- a) Europos platformos aukšto lygmens struktūra;
- b) Europos platformos įgyvendinimo veiksmų planas ir tvarkaraštis;
- c) Europos platformos veikimui užtikrinti būtinų funkcijų nustatymas;
- d) siūlomos Europos platformos valdymo ir veikimo taisyklės, grindžiamos nediskriminavimo principu ir užtikrinančios, kad visi PSO dalyvautų lygiomis sąlygomis ir kad joks PSO, dalyvaudamas Europos platformos funkcijų vykdymo veikloje, negalėtų įgyti nepagrįsto ekonominio pranašumo;
- e) siūlomas skirti subjektas ar subjektai, kurie vykdys pasiūlyme nustatytas funkcijas. Jei PSO siūlo paskirti daugiau kaip vieną subjektą, pasiūlyme įrodoma ir užtikrinama:
 - i) nuoseklus funkcijų paskyrimas Europos platformos veikimą užtikrinantiems subjektams. Pasiūlyme visiškai atsižvelgiama į būtinumą koordinuoti įvairias Europos platformos veikimą užtikrinantiems subjektams paskirtas funkcijas;
 - ii) kad siūloma Europos platformos struktūra ir funkcijų paskyrimas užtikrina efektyvų ir veiksmingą jos valdymą, veikimą ir reguliavimo priežiūrą ir kad remiami šio reglamento tikslai;
 - iii) veiksmingas koordinavimo ir sprendimų priėmimo procesas, padedantis išspręsti Europos platformos veikimą užtikrinančių subjektų prieštaras;
- f) su balansavimu susijusių nuostatų ir sąlygų, parengtų pagal 18 straipsnį, suderinimo sistema;
- g) išsamūs bendrų išlaidų pasidalijimo pagal 23 straipsnį principai, įskaitant išsamų bendrų išlaidų suskirstymą į kategorijas;
- h) disbalanso pasiskirstymo nustatymo funkcijos veikimo algoritmo aprašymas pagal 58 straipsnį.

4. Per šešis mėnesius po Europos disbalanso pasiskirstymo nustatymo platformos įgyvendinimo sistemos pasiūlymo patvirtinimo visi PSO paskiria pasiūlytą subjektą arba subjektus, kuriems pagal 3 dalies e punktą patikėta užtikrinti Europos platformos veikimą.

5. Per vienus metus po Europos disbalanso pasiskirstymo nustatymo platformos įgyvendinimo sistemos pasiūlymo patvirtinimo visi PSO, vykdančys automatinio dažnio atkūrimo procesą pagal Reglamento (ES) 2017/1485 IV dalį, įgyvendina Europos disbalanso pasiskirstymo nustatymo platformą ir užtikrina jos veikimą. Europos platformą jie naudoja disbalanso pasiskirstymui nustatyti bent žemyninės Europos sinchroninėje zonoje.

23 straipsnis

Skirtingų valstybių narių PSO išlaidų pasidalijimas

1. Visi PSO atitinkamoms reguliavimo institucijoms pagal Direktyvos 2009/72/EB 37 straipsnį pateikia metinę ataskaitą, kurioje išsamiai paaiškinamos 19, 20, 21 ir 22 straipsniuose nurodytų Europos platformų sukūrimo, keitimo ir naudojimo išlaidos. Šią ataskaitą skelbia Agentūra, tinkamai atsižvelgdama į neskelbtiną komercinę informaciją.

2. 1 dalyje nurodytos išlaidos išskaidomos į:

- a) bendras visų PSO dalyvavimo koordinuotoje atitinkamų platformų veikloje išlaidas;
- b) regionines kelių, bet ne visų PSO dalyvavimo atitinkamų platformų veikloje išlaidas;
- c) nacionalines konkrečios valstybės narės PSO dalyvavimo atitinkamų platformų veikloje išlaidas.

3. 2 dalies a punkte nurodytas bendras išlaidas dalijasi Europos platformų veikloje dalyvaujantys valstybių narių ir trečiųjų valstybių PSO. Apskaičiuojant sumą, kurią turi mokėti kiekvienos valstybės narės ir, kai tinkama, trečiosios valstybės PSO, vienas bendrų išlaidų aštuntadalis po lygiai padalijamas kiekvienai valstybei narei ir trečiajai valstybei, penki aštuntadaliai proporcingai padalijami kiekvienai valstybei narei ir trečiajai valstybei pagal jų suvartojimą, o du aštuntadaliai po lygiai padalijami dalyvaujantiems PSO pagal 2 dalies a punktą. Valstybei narei tenkančią išlaidų dalį padengia PSO, veikiantis (-ys) tos valstybės narės teritorijoje. Jei valstybėje narėje veikia keli PSO, valstybės narės išlaidų dalis proporcingai padalijama tiems PSO pagal suvartojimą PSO valdymo rajonuose.

4. Bendrų išlaidų skaičiavimas reguliariai tikslinamas siekiant atsižvelgti į bendrų išlaidų pokyčius ar dalyvaujančių PSO pasikeitimus.

5. Konkrečiame regione bendradarbiaujantys PSO kartu susitaria dėl pasiūlymo, kaip pasidalyti 2 dalies b punkte nurodytas regionines išlaidas. Tada pasiūlymą atskirai patvirtina kiekvienos regionui priklausančios valstybės narės ir, kai tinkama, trečiosios valstybės atitinkamos reguliavimo institucijos. Konkrečiame regione bendradarbiaujantys PSO gali nuspręsti taikyti 3 dalyje išdėstytą išlaidų pasidalijimo tvarką.

6. Išlaidų pasidalijimo principai taikomi Europos platformų sukūrimo, keitimo ir naudojimo išlaidoms nuo atitinkamos įgyvendinimo sistemos pasiūlymo pagal 19 straipsnio 1 dalį, 20 straipsnio 1 dalį, 21 straipsnio 1 dalį ir 22 straipsnio 1 dalį patvirtinimo. Jeigu įgyvendinimo sistemų pasiūlymuose siūloma į Europos platformas pertvarkyti esamus projektus, visi tuose projektuose dalyvaujantys PSO gali siūlyti, kad prieš patvirtinant įgyvendinimo sistemos pasiūlymus patirtų išlaidų, kurios yra tiesiogiai susijusios su tokių projektų rengimu bei įgyvendinimu ir įvertinamos kaip pagrįstos, ekonomiškai naudingos ir proporcingos, dalis būtų laikoma 2 dalies a punkte nurodytų bendrų išlaidų dalimi.

24 straipsnis

Balansavimo energijos pasiūlymų teikimo pabaigos laikas

1. Teikdami pasiūlymus pagal 19, 20 ir 21 straipsnius, visi PSO Sąjungos lygmeniu suderina bent toliau nurodytiems rezervams skirtų standartinių balansavimo energijos produktų pasiūlymų teikimo pabaigos laiką:

- a) pakaitos rezervams;
- b) rankinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervams;
- c) automatinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervams.

2. Balansavimo energijos pasiūlymų teikimo pabaigos laikas:

- a) turi būti kuo arčiau tikrojo laiko;
- b) neturi būti prieš tarpzoninės einašios paros prekybos pabaigos laiką;
- c) turi užtikrinti pakankamai laiko reikiams balansavimo procesams.

3. Pasibaigus balansavimo energijos pasiūlymų teikimo laikui, balansavimo paslaugų teikėjas nebegali teikti ar atnaujinti savo balansavimo energijos pasiūlymų.

4. Pasibaigus balansavimo energijos pasiūlymų teikimo laikui, pagal Reglamento (ES) 2017/1485 158 straipsnio 4 dalies b punktą ir 161 straipsnio 4 dalies b punktą balansavimo paslaugų teikėjas jungiančiajam PSO nedelsdamas praneša nebeteikiamų balansavimo energijos pasiūlymų apimtį. Jei balansavimo paslaugų teikėjas yra prisijungęs prie STO tinklo ir jei to reikalauja STO, balansavimo paslaugų teikėjas nebeteikiamų balansavimo energijos pasiūlymų apimtį nedelsdamas praneša ir skirstomųjų tinklų operatoriui.

5. Per dvejus metus po šio reglamento įsigaliojimo kiekvienas PSO, taikantis centrinio skirstymo modelį, nustato bent vieną integruoto planavimo proceso pasiūlymų teikimo pabaigos laiką, kuris:

- a) leistų balansavimo paslaugų teikėjui savo integruoto planavimo pasiūlymus atnaujinti kuo arčiau tikrojo laiko;
- b) būtų ne daugiau kaip aštuonios valandos iki tikrojo laiko;
- c) būtų prieš PSO energijos pasiūlymų teikimo pabaigos laiką.

6. Pasibaigus kiekvienam integruoto planavimo proceso pasiūlymų teikimo laikui, integruoto planavimo proceso pasiūlymas gali būti keičiamas tik pagal jungiančiojo PSO taisyklės, išdėstytas balansavimo paslaugų teikėjams taikomose nuostatose ir sąlygose, nustatytose pagal 18 straipsnį. Tos taisyklės įgyvendinamos prieš jungiančiam PSO pradedant dalyvauti bet kokiuose balansavimo energijos mainuose ir suteikia galimybę balansavimo paslaugų teikėjams kiek įmanoma atnaujinti savo integruoto planavimo proceso pasiūlymus iki tarpzoninės einamosios paros prekybos pabaigos, kartu užtikrinant:

- a) ekonominį integruoto planavimo efektyvumą;
- b) tinklo eksploatavimo saugumą;
- c) integruoto planavimo iteracijos etapų nuoseklumą;
- d) sąžiningas ir vienodas sąlygas visiems planavimo rajono balansavimo paslaugų teikėjams;
- e) ir nedarant neigiamo poveikio integruotam planavimui.

7. Kiekvienas centrinio skirstymo modelį taikantis PSO nustato 18 straipsnio 8 dalies c punkte nurodytas taisykles, kuriomis reglamentuojamas integruoto planavimo proceso pasiūlymų naudojimas nesibaigus balansavimo energijos pasiūlymų teikimo laikui, siekdamas užtikrinti, kad:

- a) PSO vykdytų savo rezervo pajėgumų reikalavimus tikruoju laiku;
- b) būtų pakankamai išteklių vidinei perkrovai pašalinti;
- c) būtų galimybė elektros energijos gamybos objektuose gaminamą ir apkrovos objektuose vartojamą energiją skirstyti tikruoju laiku.

25 straipsnis

Standartiniais produktams keliami reikalavimai

1. Standartiniai balansavimo energijos produktai kuriami rengiant 19, 20 ir 21 straipsniuose nurodytų Europos platformų įgyvendinimo sistemų pasiūlymus. Patvirtinus kiekvieną įgyvendinimo sistemą ir ne vėliau kaip PSO pradedant naudotis atitinkama Europos platforma, sistemos balansui išlaikyti, vadovaujantis Reglamento (ES) 2017/1485 127, 157 ir 160 straipsniais, PSO naudoja tik standartinius ir, kai pagrįsta, specifinius balansavimo energijos produktus.

2. Per dvejus metus po šio reglamento įsigaliojimo visi PSO parengia dažnio atkūrimo rezervams ir pakaitos rezervams skirtų balansavimo pajėgumų standartinių produktų sąrašo pasiūlymą.

3. Standartinių balansavimo energijos ir balansavimo pajėgumų produktų sąrašą visi PSO peržiūri bent kas dvejus metus. Atliekant standartinių produktų peržiūrą atsižvelgiama į:

- a) 3 straipsnio 1 dalyje nustatytus tikslus;
- b) kai tinkama, į siūlomus standartinių produktų sąrašo pakeitimus ir bendrųjų prioritetinės eilės sąrašų skaičių pagal 31 straipsnio 2 dalį;
- c) 59 straipsnio 4 dalyje nurodytus veiklos rodiklius.

4. Standartinių balansavimo energijos ir balansavimo pajėgumų produktų sąrašė nustatomos bent šios standartinio produkto pasiūlymo charakteristikos:

- a) pasirengimo laikotarpis;
- b) kitimo trukmė;
- c) suaktyvinimo laikas;
- d) mažiausias ir didžiausias kiekiai;
- e) pasyvinimo laikotarpis;
- f) trumpiausia ir ilgiausia tiekimo laikotarpio trukmė;
- g) galiojimo laikotarpis;
- h) aktyvinimo režimas.

5. Standartinių balansavimo energijos ir balansavimo pajėgumų produktų sąrašė nustatomos bent šios kintamosios standartinio produkto pasiūlymo charakteristikos, kurias nustato balansavimo paslaugų teikėjas parengties patvirtinimo metu arba teikdamas standartinio produkto pasiūlymą:

- a) pasiūlymo kaina;
- b) dalumas;
- c) vieta;
- d) mažiausia trukmė nuo pasyvinimo laikotarpio pabaigos iki kito aktyvinimo.

6. Standartiniai balansavimo energijos ir balansavimo pajėgumų produktai:

- a) užtikrina efektyvų standartizavimą, skatina tarpvalstybinę konkurenciją, didina likvidumą ir padeda išvengti nepageidaujamo rinkos susiskaidymo;
- b) sudaro sąlygas apkrovos objektų savininkams, trečiosioms šalims ir elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų išteklių objektų savininkams, taip pat energijos kaupimo blokų savininkams dalyvauti rinkoje tapus balansavimo paslaugų teikėjais.

26 straipsnis

Specifiniams produktams keliami reikalavimai

1. Patvirtinus 19, 20 ir 21 straipsniuose nurodytų Europos platformų įgyvendinimo sistemas, kiekvienas PSO gali parengti specifinių balansavimo energijos ir balansavimo pajėgumų produktų nustatymo ir naudojimo pasiūlymą. Į pasiūlymą įtraukiama bent:

- a) specifinių produktų ir jų naudojimo laikotarpio nustatymas;
- b) įrodymas, kad standartinių produktų nepakanka eksploatavimo saugumui užtikrinti ir sistemos balansui efektyviai išlaikyti, arba įrodymas, kad kai kurių balansavimo išteklių teikėjai negali dalyvauti balansavimo rinkoje teikdami tik standartinius produktus;
- c) siūlomų priemonių, kuriomis siekiama kuo labiau sumažinti specifinių produktų naudojimą, jei tai ekonomiška, aprašymas;
- d) kai tinkama, specifinių balansavimo energijos produktų pasiūlymų konvertavimo į standartinių balansavimo energijos produktų pasiūlymus taisyklės;
- e) kai tinkama, informacija apie specifinių balansavimo energijos produktų pasiūlymų konvertavimą į standartinių balansavimo energijos produktų pasiūlymus ir informacija apie tai, kuriame bendrajame prioritetinės eilės sąrašė atliekamas konvertavimas;
- f) įrodymas, kad dėl specifinių produktų planavimo rajone ir už jo ribų neatsiranda didelių balansavimo rinkos trūkumų ir iškraipymų.

2. Kiekvienas specifinius produktus naudojantis PSO, vadovaudamasis 1 dalyje išdėstytais kriterijais, bent kartą per dvejus metus persvarsto būtinybę naudoti specifinius produktus.

3. Specifiniai produktai diegiami lygiagrečiai su standartiniais produktais. Panaudojęs specifinius produktus, jungiantysis PSO gali:

- a) specifinių balansavimo energijos produktų pasiūlymus konvertuoti į standartinių balansavimo energijos produktų pasiūlymus;
- b) aktyvinti specifinių balansavimo energijos produktų pasiūlymus vietoje jais nesikeisdamas.

4. 1 dalies d punkte nurodytos specifinių balansavimo energijos produktų pasiūlymų konvertavimo į standartinių balansavimo energijos produktų pasiūlymus taisyklės turi:

- a) būti sąžiningos, skaidrios ir nediskriminacinės;
- b) nesudaryti kliūčių balansavimo paslaugų mainams;
- c) užtikrinti finansinį PSO neutralumą.

27 straipsnis

Pasiūlymų konvertavimas, kai taikomas centrinio skirstymo modelis

1. Kiekvienas centrinio skirstymo modelį taikantis PSO integruoto planavimo proceso pasiūlymus naudoja balansavimo paslaugų mainams arba dalijimuisi rezervais vykdyti.

2. Kiekvienas centrinio skirstymo modelį taikantis PSO tikralaikiam sistemos valdymui turimus integruoto planavimo proceso pasiūlymus naudoja balansavimo paslaugoms kitiems PSO teikti, kartu laikydamasis eksploataavimo saugumo apribojimų.

3. Kiekvienas centrinio skirstymo modelį taikantis PSO kiek galėdamas 2 dalyje nurodytus integruoto planavimo proceso pasiūlymus konvertuoja į standartinius produktus, atsižvelgdamas į eksploataavimo saugumą. Integruoto planavimo proceso pasiūlymų konvertavimo į standartinius produktus taisyklės turi:

- a) būti sąžiningos, skaidrios ir nediskriminacinės;
- b) nesudaryti kliūčių balansavimo paslaugų mainams;
- c) užtikrinti finansinį PSO neutralumą.

28 straipsnis

Pakaitinės procedūros

1. Kiekvienas PSO užtikrina, kad būtų įdiegti pakaitiniai sprendimai, taikomi, jei 2 ir 3 dalyse nurodytų procedūrų atlikti nepavyktų.

2. Jei balansavimo paslaugų pirkimas nepavyksta, atitinkamas PSO pakartoja pirkimo procesą. PSO kuo greičiau informuoja rinkos dalyvius, kad bus taikomos pakaitinės procedūros.

3. Jei koordinuotai aktyvinti balansavimo energiją nepavyksta, kiekvienas PSO gali nukrypti nuo aktyvinimo pagal bendrąją prioritetinės eilės sąrašą ir kuo greičiau informuoja rinkos dalyvius.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

BALANSAVIMO PASLAUGŲ PIRKIMAS

1 SKYRIUS

Balansavimo energija

29 straipsnis

Balansavimo energijos pasiūlymų aktyvinimas pagal bendrąją prioritetinės eilės sąrašą

1. Sistemos balansui išlaikyti, vadovaujantis Reglamento (ES) 2017/1485 127, 157 ir 160 straipsniais, kiekvienas PSO naudoja ekonomiškai naudingus balansavimo energijos pasiūlymus, pagal kuriuos energija gali būti tiekama jo valdymo rajone, remdamasis bendraisiais prioritetinės eilės sąrašais ar kitu modeliu, kaip nustatyta visų PSO pasiūlyme pagal 21 straipsnio 5 dalį.

2. PSO neaktyvina balansavimo energijos pasiūlymų nesibaigus atitinkamam balansavimo energijos pasiūlymų teikimo laikui, išskyrus atvejus, kai sistema yra pavojaus arba avarinės būsenos ir aktyvinimas padėtų sumažinti tokios sistemos būsenos sunkumą, ir atvejus, kai pasiūlymai naudojami ne balansavimo, o kitais tikslais pagal 3 dalį.

3. Per vienus metus po šio reglamento įsigaliojimo visi PSO parengia balansavimo energijos pasiūlymų aktyvinimo tikslų klasifikavimo metodikos pasiūlymą. Šioje metodikoje:

- a) apibūdinami visi galimi balansavimo energijos pasiūlymų aktyvinimo tikslai;
- b) nustatomi kiekvieno galimo aktyvinimo tikslo klasifikavimo kriterijai.

4. Balansavimo energijos pasiūlymus pagal bendrąją prioritetinės eilės sąrašą aktyvinantis PSO nurodo kiekvieno tokio pasiūlymo aktyvinimo tikslą remdamasis 3 dalyje nurodyta metodika. Apie aktyvinimo tikslą informuojami visi PSO ir jie gali jį matyti naudodamiesi aktyvinimo optimizavimo funkcija.

5. Jeigu balansavimo energijos pasiūlymai aktyvinami ne pagal aktyvinimo optimizavimo funkcijos rezultatus, PSO laiku paskelbia informaciją apie tokio nukrypimo priežastis.

6. Aktyvinimo optimizavimo funkcijos pateiktas balansavimo energijos pasiūlymo aktyvinimo prašymas įpareigoja prašantįjį PSO ir jungiantįjį PSO priimti balansavimo energiją pagal garantuotus mainus. Kiekvienas jungiantysis PSO užtikrina aktyvinimo optimizavimo funkcijos parinkto balansavimo energijos pasiūlymo aktyvinimą. Už balansavimo energiją atsiskaitoma pagal 50 straipsnį, o jungiantysis PSO ir balansavimo paslaugų teikėjas atsiskaito pagal V antraštinės dalies 2 skyrių.

7. Balansavimo energijos pasiūlymų aktyvinimas grindžiamas PSO–PSO modeliu ir bendroju prioritetinės eilės sąrašu.

8. Kiekvienas PSO visus reikiamus duomenis 58 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytam algoritmui vykdyti teikia aktyvinimo optimizavimo funkcijai, laikydamasis pagal 31 straipsnio 1 dalį nustatytų taisyklių.

9. Kiekvienas jungiantysis PSO prieš PSO energijos pasiūlymų teikimo pabaigą visus iš balansavimo paslaugų teikėjų gautus balansavimo energijos pasiūlymus pateikia aktyvinimo optimizavimo funkcijai, atsižvelgdamas į 26 ir 27 straipsnių reikalavimus. Jungiantysis PSO nekeičia ir nesulaiko balansavimo energijos pasiūlymų, išskyrus:

- a) balansavimo energijos pasiūlymus, susijusius su 26 ir 27 straipsniais;
- b) balansavimo energijos pasiūlymus, kuriuose yra akivaizdžių klaidų ir nurodyta neįmanoma tiekimo apimtis;
- c) balansavimo energijos pasiūlymus, kurie nėra perduodami į Europos platformas pagal 10 dalį.

10. Kiekvienas PSO, taikantis savarankiško skirstymo modelį ir veikiantis planavimo rajone, kuriame vietos einamosios paros pasiūlymų teikimo pabaigos laikas yra po balansavimo energijos pasiūlymų teikimo pabaigos laiko pagal 24 straipsnį, gali parengti pasiūlymą apriboti pasiūlymų, pagal 19–21 straipsnius perduodamų į Europos platformas, apimtį. Į Europos platformas visada perduodami pigiausi pasiūlymai. Į tokį pasiūlymą įtraukiama:

- a) mažiausios į Europos platformas perduodamų pasiūlymų apimties nustatymas. Mažiausia pasiūlymų, kuriuos teikia PSO, apimtis yra ne mažesnė už jo LFC bloko pagal Reglamento (ES) 2017/1485 157 ir 160 straipsnius reikalaujamų rezervo pajėgumų ir dėl balansavimo pajėgumų mainų arba dalijimosi rezervais vykdytinų įpareigojimų sumą;
- b) į Europos platformas nepateiktų pasiūlymų atlaisvinimo taisyklės ir momento, kuriuo susiję balansavimo paslaugų teikėjai informuojami apie savo pasiūlymų atlaisvinimą, nustatymas.

11. Bent kas dvejus metus po to, kai 10 dalyje nurodytą pasiūlymą patvirtina atitinkama reguliavimo institucija, visi PSO įvertina pasiūlymų, siunčiamų į Europos platformas, apimties apribojimo poveikį ir poveikį einamosios paros rinkos veikimui. Į tokį vertinimą įtraukiama:

- a) atitinkamų PSO atliktas mažiausios į Europos platformas perduodamų pasiūlymų apimties vertinimas pagal 10 dalies a punktą;
- b) rekomendacija atitinkamiems PSO, ribojantiems balansavimo energijos pasiūlymus.

Remdamiesi šiuo vertinimu, visi PSO reguliavimo institucijoms pateikia pasiūlymą peržiūrėti mažiausią į Europos platformas perduodamų balansavimo energijos pasiūlymų apimtį pagal 10 dalies a punktą.

12. Kiekvienas prašantysis PSO gali prašyti aktyvinti balansavimo energijos pasiūlymus iš bendrųjų prioritetinės eilės sąrašų neviršijant viso balansavimo energijos kiekio. Visas balansavimo energijos kiekis, kurį gali aktyvinti prašantysis PSO pagal balansavimo energijos pasiūlymus iš bendrųjų prioritetinės eilės sąrašų, apskaičiuojamas kaip suma, kurią sudaro šie kiekiai:

- a) prašančiojo PSO pateikti balansavimo energijos pasiūlymai, kurie nėra skirti dalijimuisi rezervais arba balansavimo pajėgumų mainams;
- b) balansavimo energijos pasiūlymai, pateikti kitų PSO, kurie balansavimo pajėgumų yra nupirkę prašančiojo PSO vardu;
- c) balansavimo energijos pasiūlymai, skirti dalijimuisi rezervais, su sąlyga, kad kiti rezervais besidalijantys PSO nėra paprašę aktyvinti tų kiekių, kuriais dalijamasi.

13. Visi PSO 19, 20 ir 21 straipsniuose nurodytų Europos platformų įgyvendinimo sistemų pasiūlymuose gali nustatyti, kokiomis sąlygomis arba kokiose situacijose netaikomos 12 dalyje nustatytos ribos. Jei PSO paprašo daugiau balansavimo energijos pasiūlymų nei 12 dalyje nustatyta riba, turi būti informuoti visi kiti PSO.

14. Kiekvienas PSO gali deklaruoti, kad balansavimo energijos pasiūlymų, pateiktų aktyvinimo optimizavimo funkcijai, negali aktyvinti kiti PSO, nes dėl vidinės perkrovos arba eksploatavimo saugumo apribojimų jungiančiojo PSO planavimo rajone jie yra riboto naudojimo.

30 straipsnis

Balansavimo energijos ir tarpzoninio pralaidumo, naudojamo balansavimo energijos mainams arba disbalanso pasiskirstymui nustatyti, kainodara

1. Per vienus metus po šio reglamento įsigaliojimo visi PSO parengia balansavimo energijos, pagal balansavimo energijos pasiūlymus aktyvinamos vykdyti dažnio atkūrimo procesui pagal Reglamento (ES) 2017/1485 143 ir 147 straipsnius ir rezervo pakeitimo procesui pagal Reglamento (ES) 2017/1485 144 ir 148 straipsnius, kainų nustatymo metodikos pasiūlymą. Tokia metodika:

- a) grindžiama ribinių kainų nustatymu (mokama galutinė kaina);
- b) nustatoma, kokią įtaką balansavimo energijos kainai daro balansavimo energijos pasiūlymų aktyvinimas ne balansavimo tikslais, kartu užtikrinant, kad balansavimo energijos ribinės kainos neveiktų bent balansavimo energijos pasiūlymai, aktyvinami vidinės perkrovos valdymo tikslais;
- c) nustatoma bent viena balansavimo energijos kaina kiekvienam atsiskaitymo už disbalansą laikotarpiui;
- d) sukuriama tinkami kainos signalai ir paskatos rinkos dalyviams;
- e) atsižvelgiama į kitos paros ir einamosios paros prekybos laikotarpių kainodaros metodą.

2. Jei PSO nustato, kad efektyviam rinkos veikimui užtikrinti reikia techninių kainos apribojimų, jie drauge gali į 1 dalyje nurodytą pasiūlymą įtraukti pasiūlymą dėl visuose planavimo rajonuose taikytinų suderintų balansavimo energijos didžiausios ir mažiausios kainų, įskaitant siūlomą ir galutinę kainas. Tokiu atveju nustatant suderintas didžiausią ir mažiausią balansavimo energijos kainas atsižvelgiama į didžiausią ir mažiausią galutinę kainą, nustatytą kitos paros ir einamosios paros prekybos laikotarpiams pagal Reglamentą (ES) 2015/1222.

3. 1 dalyje nurodytame pasiūlyme taip pat nustatoma tarpzoninio pralaidumo, naudojamo balansavimo energijos mainams arba disbalanso pasiskirstymui nustatyti, kainodaros metodika. Tokia metodika turi derėti su reikalavimais, nustatytais pagal Reglamentą (ES) 2015/1222, ir:

- a) atspindėti rinkos perkrovą;
- b) būti grindžiama pagal balansavimo energijos pasiūlymus aktyvintos balansavimo energijos kainomis, nustatytomis kainodaros metodu pagal 1 dalies a punktą arba, kai taikoma, kainodaros metodu pagal 5 dalį;
- c) pagal ją neturi būti imama papildomų mokesčių už balansavimo energijos mainus arba disbalanso pasiskirstymo nustatymą, išskyrus mokestį nuostoliams kompensuoti, jei toks mokestis įtrauktas ir į kitus laikotarpius.

4. 1 dalyje nurodytas suderintas kainodaros metodas taikomas visiems standartiniams ir specifiniams balansavimo energijos produktams pagal 26 straipsnio 3 dalies a punktą. Specifiniams produktams pagal 26 straipsnio 3 dalies b punktą atitinkamas PSO 26 straipsnyje nurodytame specifinių produktų pasiūlyme gali siūlyti skirtingą kainodaros metodą.

5. Jei visi PSO nustato pagal 1 dalies a punktą pasiūlytos metodikos taikymo trūkumų, jie gali prašyti ją iš dalies pakeisti ir pasiūlyti 1 dalies a punkte nurodytam kainodaros metodui alternatyvų kainodaros metodą. Tokiu atveju visi PSO atlieka nuodugnią analizę, kuria įrodoma, kad alternatyvus kainodaros metodas efektyvesnis.

31 straipsnis

Aktyvinimo optimizavimo funkcija

1. Visi PSO pagal 29 straipsnį ir šį straipsnį nustato aktyvinimo optimizavimo funkciją, skirtą balansavimo energijos pasiūlymų aktyvinimui iš skirtingų bendrųjų prioritetinės eilės sąrašų optimizuoti. Nustatant šią funkciją atsižvelgiama bent į šiuos dalykus:

- a) įvairių balansavimo energijos produktų aktyvinimo procesus ir techninius apribojimus;
- b) tinklo eksploatavimo saugumą;
- c) visus balansavimo energijos pasiūlymus, įtrauktus į suderinamus bendruosius prioritetinės eilės sąrašus;

d) PSO priešpriešinių aktyvinimo prašymų užskaitos galimybę;

e) pateiktus visų PSO aktyvinimo prašymus;

f) turimą tarpzoninį pralaidumą.

2. Bendrieji prioritetinės eilės sąrašai sudaromi iš standartinių produktų balansavimo energijos pasiūlymų. Visi PSO nustato reikiamus standartinių produktų bendruosius prioritetinės eilės sąrašus. Didinamojo ir mažinamojo balansavimo energijos pasiūlymai atskiriami į skirtingus bendruosius prioritetinės eilės sąrašus.

3. Kiekvienai aktyvinimo optimizavimo funkcijai naudojamas bent vienas didinamojo balansavimo energijos pasiūlymų bendrasis prioritetinės eilės sąrašas ir vienas mažinamojo balansavimo energijos pasiūlymų bendrasis prioritetinės eilės sąrašas.

4. PSO užtikrina, kad bendrajam prioritetinės eilės sąrašui pateiktuose balansavimo energijos pasiūlymuose kaina būtų nurodyta eurai ir susieta su rinkos laiko vienetu.

5. Atsižvelgdami į standartinių balansavimo energijos produktų poreikį, PSO gali sudaryti daugiau bendrųjų prioritetinės eilės sąrašų.

6. Kiekvienas PSO savo prašymus aktyvinti balansavimo energijos pasiūlymus teikia aktyvinimo optimizavimo funkcijai.

7. Aktyvinimo optimizavimo funkcija parenka balansavimo energijos pasiūlymus ir paprašo, kad parinktus balansavimo energijos pasiūlymus aktyvintų jungiantieji PSO, prie kurių tinklo yra prisijungęs balansavimo paslaugų teikėjas, kurio balansavimo energijos pasiūlymas buvo parinktas.

8. Aktyvinimo optimizavimo funkcija balansavimo energijos pasiūlymų aktyvinimo patvirtinimą siunčia PSO, prašiusiems aktyvinti balansavimo energijos pasiūlymus. Balansavimo paslaugų teikėjai, kurių pasiūlymai buvo aktyvinti, atsako už prašomo kiekio tiekimą iki tiekimo laikotarpio pabaigos.

9. Visi PSO, vykdančys dažnio atkūrimo procesą ir rezervo pakeitimo procesą savo LFC rajonui balansuoti, stengiasi naudoti visus balansavimo energijos pasiūlymus iš atitinkamų bendrųjų prioritetinės eilės sąrašų sistemai kuo efektyviau balansuoti, atsižvelgdami į eksploataavimo saugumą.

10. PSO, nevykdančys rezervo pakeitimo proceso savo LFC rajonui balansuoti, stengiasi naudoti visus balansavimo energijos pasiūlymus iš atitinkamų bendrųjų prioritetinės eilės sąrašų, skirtų dažnio atkūrimo rezervams, sistemai kuo efektyviau balansuoti, atsižvelgdami į eksploataavimo saugumą.

11. Išskyrus atvejus, kai sistema yra normaliosios būsenos, PSO gali nuspręsti sistemai balansuoti naudoti tik savo valdymo rajono balansavimo paslaugų teikėjų pateiktus balansavimo energijos pasiūlymus, jei tai padeda sumažinti esamos sistemos būsenos sunkumą. PSO nedelsdamas paskelbia tokio sprendimo pagrindimą.

2 SKYRIUS

Balansavimo pajėgumai

3.2 straipsnis

Pirkimo taisyklės

1. Visi LFC bloko PSO reguliariai ir bent kartą per metus peržiūri ir nustato LFC blokui arba LFC bloko planavimo rajonams taikomus rezervo pajėgumų reikalavimus pagal apimties nustatymo taisykles, kaip nurodyta Reglamento (ES) 2017/1485 127, 157 ir 160 straipsniuose. Kiekvienas PSO atlieka rezervo pajėgumų optimalaus teikimo analizę, siekdamas kuo labiau sumažinti rezervo pajėgumų teikimo išlaidas. Atliekant analizę atsižvelgiama į šias rezervo pajėgumų teikimo galimybes:

a) balansavimo pajėgumų pirkimą valdymo rajone ir prireikus balansavimo pajėgumų mainus su kaimyniniais PSO;

b) dalijimąsi rezervais, kai tinkama;

c) balansavimo energijos pasiūlymų, dėl kurių nesudaryta sutartis, kiekį, kuris, tikėtina, bus prieinamas savo valdymo rajone ir Europos platformose, atsižvelgiant į turimą tarpzoninį pralaidumą.

2. Kiekvienas balansavimo pajėgumus perkantis PSO balansavimo pajėgumų pirkimo taisyklės nustato pagal 18 straipsnį rengiamame balansavimo paslaugų teikėjams taikomų nuostatų ir sąlygų pasiūlyme. Balansavimo pajėgumų pirkimo taisyklės turi atitikti šiuos principus:

- a) pirkimo metodas, bent jau taikomas dažnio atkūrimo rezervams ir pakaitos rezervams, grindžiamas rinka;
- b) pirkimo procesas, jei įmanoma ir ekonomiškai racionalu, atliekamas trumpuoju laikotarpiu;
- c) sutartinis kiekis gali būti padalytas į kelis sutarties laikotarpius.

3. Didinamojo ir mažinamojo balansavimo pajėgumai, bent jau skirti dažnio atkūrimo rezervams ir pakaitos rezervams, perkami atskirai. Kiekvienas PSO gali atitinkamos reguliavimo institucijos pagal Direktyvos 2009/72/EB 37 straipsnį paprašyti atleisti nuo šio reikalavimo. Pasiūlyme padaryti išimtį:

- a) nurodomas laikotarpis, kuriuo būtų taikoma išimtis;
- b) nurodomas balansavimo pajėgumų kiekis, kuriam būtų taikoma išimtis;
- c) išanalizuojamas tokios išimties poveikis balansavimo išteklių teikėjų dalyvavimui pagal 25 straipsnio 6 dalies b punktą;
- d) išimtis pagrindžiama įrodant, kad dėl jos būtų gaunamas didesnis ekonominis efektyvumas.

33 straipsnis

Balansavimo pajėgumų mainai

1. Du ar daugiau PSO, vykdančių ar pareiškusių abipusį norą vykdyti balansavimo pajėgumų mainus, parengia pasiūlymą nustatyti bendras ir suderintas balansavimo pajėgumų mainų ir pirkimo laikantis 32 straipsnyje nustatytų reikalavimų taisyklės ir tvarką.

2. Išskyrus atvejus, kai pagal 35 straipsnį taikomas PSO–BPT modelis, balansavimo pajėgumų mainai visada vykdomi taikant PSO–PSO modelį, kai du ar daugiau PSO nustato bendro balansavimo pajėgumų pirkimo metodą atsižvelgdami į turimą tarpzoninį pralaidumą ir eksploataavimo ribas, nustatytas Reglamento (ES) 2017/1485 IV dalies 8 antraštinės dalies 1 ir 2 skyriuose.

3. Visi PSO, vykdančys balansavimo pajėgumų mainus, visus standartinių produktų balansavimo pajėgumų pasiūlymus pateikia pajėgumų pirkimo optimizavimo funkcijai. PSO nekeičia ir nesulaiko balansavimo pajėgumų pasiūlymų ir įtraukia juos į pirkimo procesą, išskyrus 26 ir 27 straipsniuose nustatytais sąlygomis.

4. Visi PSO, vykdančys balansavimo pajėgumų mainus, užtikrina, kad būtų turima tarpzoninio pralaidumo ir būtų įvykdyti Reglamente (ES) 2017/1485 nustatyti eksploataavimo saugumo reikalavimai, taikydami:

- a) tikimybės, kad tarpzoninei einamosios paros prekybai pasibaigus bus turima tarpzoninio pralaidumo, skaičiavimo metodiką pagal 6 dalį;
- b) tarpzoninio pralaidumo paskirstymo balansavimo laikotarpiui metodiką pagal IV antraštinės dalies 2 skyrių.

5. Kiekvienas PSO, taikantis tikimybės, kad tarpzoninei einamosios paros prekybai pasibaigus bus turima tarpzoninio pralaidumo, skaičiavimo metodiką, informuoja kitus savo LFC bloko PSO apie riziką, kad jo valdymo rajono planavimo rajone ar rajonuose nebus turima rezervinio pralaidumo, galinčią turėti įtakos reikalavimų pagal Reglamento (ES) 2017/1485 157 straipsnio 2 dalies b punktą įvykdymui.

6. PSO, vykdančys dažnio atkūrimo rezervams ir pakaitos rezervams skirtų balansavimo pajėgumų mainus, gali parengti tikimybės, kad tarpzoninei einamosios paros prekybai pasibaigus bus turima tarpzoninio pralaidumo, skaičiavimo metodikos pasiūlymą. Toje metodikoje apibūdinama bent:

- a) kitų LFC bloko PSO informavimo tvarka;
- b) procesas, kurį vykdančiam balansavimo pajėgumų mainų atitinkamo laikotarpio vertinimas;

- c) rizikos, kad dėl planuojamo ir neplanuoto atjungimo ir dėl perkrovos nebus turima tarpzoninio pralaidumo, vertinimo metodas;
 - d) rizikos, kad dėl tarpzoninio pralaidumo trūkumo nepakaks rezervo pajėgumų, vertinimo metodas;
 - e) reikalavimai, keliami pakaitiniam sprendimui, taikomam, jei būtų neturima tarpzoninio pralaidumo arba nepakaktų rezervo pajėgumų;
 - f) *ex post* vertinimo ir rizikos stebėjimo reikalavimai;
 - g) taisyklės, kuriomis užtikrinamas atsiskaitymas pagal V antraštinę dalį.
7. Dėl dažnio atkūrimo rezervams ir pakaitos rezervams skirtų balansavimo pajėgumų mainų PSO nedidina patikimumo ribos, apskaičiuotos pagal Reglamentą (ES) 2015/1222.

34 straipsnis

Balansavimo pajėgumų perdavimas

1. Geografinėje teritorijoje, kurioje buvo atliktas balansavimo pajėgumų pirkimas, PSO leidžia balansavimo paslaugų teikėjams perduoti savo išsipareigojimus teikti balansavimo pajėgumus. Atitinkamas (-i) PSO gali prašyti taikyti išimtį, jei sutarties dėl balansavimo pajėgumų laikotarpis pagal 32 straipsnio 2 dalies b punktą yra trumpesnis nei viena savaitė.
2. Perduoti balansavimo pajėgumus leidžiama tol, kol yra likusi bent viena valanda iki tiekimo paros pradžios.
3. Balansavimo pajėgumų perdavimas leidžiamas, jei įvykdomos šios sąlygos:
 - a) yra patvirtinta perimančiojo balansavimo paslaugų teikėjo parengtis teikti balansavimo pajėgumus, kurių perdavimas vykdomas;
 - b) balansavimo pajėgumų perdavimas nekelia pavojaus eksploatavimo saugumui;
 - c) dėl balansavimo pajėgumų perdavimo nėra viršijamos eksploatavimo ribos, nustatytos Reglamento (ES) 2017/1485 IV dalies 8 antraštinės dalies 1 ir 2 skyriuose.
4. Jeigu perduodant balansavimo pajėgumus reikia naudoti tarpzoninį pralaidumą, toks perdavimas leidžiamas tik tuo atveju, kai:
 - a) perdavimui įvykdyti reikalingas tarpzoninis pralaidumas jau turimas iš ankstesnių paskirstymo procesų pagal IV antraštinės dalies 2 skyrių;
 - b) tarpzoninio pralaidumo turima pagal tikimybės, kad tarpzoninei einamosios paros prekybai pasibaigus bus turima tarpzoninio pralaidumo, skaičiavimo metodiką pagal 33 straipsnio 6 dalį.
5. Jei PSO neleidžia perduoti balansavimo pajėgumų, jis paaiškina atitinkamam balansavimo paslaugų teikėjui atsisakymo priežastis.

3 SKYRIUS

PSO–BPT modelis

35 straipsnis

Balansavimo paslaugų mainai

1. Du ar daugiau PSO gali savo iniciatyva arba atitinkamų reguliavimo institucijų pagal Direktyvos 2009/72/EB 37 straipsnį prašymu parengti PSO–BPT modelio taikymo pasiūlymą.
2. Į PSO–BPT modelio taikymo pasiūlymą įtraukiama:
 - a) pagal 61 straipsnį atlikta sąnaudų ir naudos analizė, parodanti PSO–BPT modelio taikymo pranašumus bent susijusių PSO planavimo rajone (-uose);
 - b) prašomas taikymo laikotarpis;
 - c) pakankamo tarpzoninio pralaidumo užtikrinimo metodikos pagal 33 straipsnio 6 dalį apibūdinimas.

3. Jeigu taikomas PSO–BPT modelis, atitinkami PSO ir balansavimo paslaugų teikėjai gali būti atleidžiami nuo 16 straipsnio 2, 4 ir 5 dalių ir 29 straipsnio 9 dalies reikalavimų taikymo susijusiems procesams.
4. Jeigu taikomas PSO–BPT modelis, susiję PSO gali susitarti dėl techninių ir sutartinių reikalavimų ir dėl keitimosi informacija apie balansavimo energijos pasiūlymų aktyvinimą. Užsakantysis PSO ir balansavimo paslaugų teikėjas nustato sutarčių tvarką, grindžiamą PSO–BPT modeliu.
5. PSO–BPT modelis balansavimo energijos iš dažnio atkūrimo rezervų mainams vykdyti gali būti taikomas tik jeigu PSO–BPT modelis taikomas ir dažnio atkūrimo rezervams skirtų balansavimo pajėgumų mainams.
6. PSO–BPT modelis balansavimo energijos iš pakaitos rezervų mainams vykdyti gali būti taikomas, jeigu PSO–BPT modelis taikomas pakaitos rezervams skirtų balansavimo pajėgumų mainams arba jeigu vienas iš dviejų susijusių PSO savo galios ir dažnio valdymo pagal Reglamento (ES) 2017/1485 IV dalį struktūroje nevykdo rezervo pakeitimo proceso.
7. Ne vėliau kaip po ketverių metų nuo šio reglamento įsigaliojimo visi balansavimo pajėgumų mainai turi būti grindžiami PSO–PSO modeliu. Šis reikalavimas netaikomas pakaitos rezervams skirtam PSO–BPT modeliui, jeigu vienas iš dviejų susijusių PSO savo galios ir dažnio valdymo pagal Reglamento (ES) 2017/1485 IV dalį struktūroje nevykdo rezervo pakeitimo proceso.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

BALANSAVIMO PASLAUGOMS SKIRTAS TARPZONINIS PRALAUDUMAS

1 SKYRIUS

Balansavimo energijos mainai arba disbalanso pasiskirstymo nustatymas

36 straipsnis

Tarpzoninio pralaidumo naudojimas

1. Visi PSO turimą tarpzoninį pralaidumą, apskaičiuotą pagal 37 straipsnio 2 ir 3 dalis, naudoja balansavimo energijos mainams arba disbalanso pasiskirstymui nustatyti.
2. Du ar daugiau PSO, kurie vykdo balansavimo pajėgumų mainus, tarpzoninį pralaidumą gali naudoti balansavimo energijos mainams, kai tarpzoninis pralaidumas:
 - a) turimas pagal 33 straipsnio 6 dalį;
 - b) atlaisvinamas pagal 38 straipsnio 8 ir 9 dalis;
 - c) paskirstomas pagal 40, 41 ir 42 straipsnius.

37 straipsnis

Tarpzoninio pralaidumo apskaičiavimas

1. Pasibaigus tarpzonei einamosios paros prekybai, PSO nuolat atnauja balansavimo energijos mainams arba disbalanso pasiskirstymui nustatyti turimo tarpzoninio pralaidumo duomenis. Tarpzoninio pralaidumo duomenys atnaujinami kaskart, kai panaudojama dalis tarpzoninio pralaidumo arba jis perskaičiuojamas.
2. Prieš taikydami 3 dalyje nurodytą pralaidumo skaičiavimo metodiką, PSO naudoja tarpzoninį pralaidumą, likusį tarpzonei einamosios paros prekybai pasibaigus.
3. Per penkerius metus po šio reglamento įsigaliojimo visi pralaidumo skaičiavimo regiono PSO parengia metodiką, pagal kurią apskaičiuojamas pralaidumas balansavimo laikotarpiu balansavimo energijos mainams arba disbalanso pasiskirstymui nustatyti. Tokioje metodikoje vengiama rinkos iškraipymo ir ji turi derėti su einamosios paros laikotarpiu taikoma tarpzoninio pralaidumo skaičiavimo metodika, nustatyta pagal Reglamentą (ES) 2015/1222.

2 SKYRIUS

Balansavimo pajėgumų mainai arba dalijimasis rezervais

38 straipsnis

Bendrieji reikalavimai

1. Du ar daugiau PSO gali savo iniciatyva arba Direktyvos 2009/72/EB 37 straipsnyje nurodytų atitinkamų reguliavimo institucijų prašymu parengti pasiūlymą taikyti vieną iš šių procesų:

- a) bendrai optimizuoto paskirstymo procesą pagal 40 straipsnį;
- b) rinka grindžiamo paskirstymo procesą pagal 41 straipsnį;
- c) ekonominio efektyvumo analize grindžiamą paskirstymo procesą pagal 42 straipsnį.

Tarpzoninis pralaidumas, paskirstytas balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais vykdyti prieš įsigaliojant šiam reglamentui, gali būti ir toliau naudojamas tam tikslui, kol baigsis sutarties laikotarpis.

2. Pasiūlyme taikyti paskirstymo procesą nurodoma:

- a) prekybos zonos ribos, prekybos laikotarpis, numatomos taikyti metodikos taikymo trukmė;
- b) jei paskirstymo procesas grindžiamas ekonominio efektyvumo analize – paskirstomo tarpzoninio pralaidumo kiekis ir faktinį tokio paskirstymo efektyvumą pagrindžianti ekonominio efektyvumo analizė.

3. Per penkerius metus po šio reglamento įsigaliojimo visi PSO parengia pasiūlymą suderinti tarpzoninio pralaidumo paskirstymo balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais vykdyti kiekvienu laikotarpiu pagal 40 straipsnį ir, kai tinkama, pagal 41 ir 42 straipsnius metodiką.

4. Tarpzoninis pralaidumas, paskirstytas balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais vykdyti, gali būti naudojamas tik rankinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervams, automatinio aktyvinimo dažnio atkūrimo rezervams ir pakaitos rezervams. Pagal Reglamentą (ES) 2015/1222 apskaičiuota patikimumo riba naudojama dažnio išlaikymo rezervams valdyti ir jų mainams, išskyrus nuolatinės srovės (NS) jungiamąsias linijas, kurių tarpzoninis pralaidumas dažnio išlaikymo rezervams valdyti ir jų mainams gali būti paskirstomas ir pagal 1 dalį.

5. PSO gali paskirstyti tarpzoninį pralaidumą balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais vykdyti tik jei tarpzoninis pralaidumas apskaičiuojamas pagal pralaidumo apskaičiavimo metodikas, parengtas pagal Reglamentą (ES) 2015/1222 ir Reglamentą (ES) 2016/1719.

6. PSO tarpzoninį pralaidumą, paskirstytą balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais vykdyti, įtraukia į tarpzoninio pralaidumo skaičiavimus kaip jau paskirstytą tarpzoninį pralaidumą.

7. Jei fizinių perdavimo teisių turėtojai tarpzoninį pralaidumą naudoja balansavimo pajėgumų mainams, laikoma, kad pralaidumo kiekio paraiška pateikta, vien tam, kad jam nebūtų taikomas principas „naudokis arba parduok“.

8. Visi PSO, kurie vykdo balansavimo pajėgumų mainus arba dalijasi rezervais, reguliariai įvertina, ar tarpzoninio pralaidumo, paskirstyto balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais vykdyti, vis dar reikia tam tikslui. Jei taikomas ekonominio efektyvumo analize grindžiamo paskirstymo procesas, šis vertinimas atliekamas bent kasmet. Jeigu tarpzoninio pralaidumo, paskirstyto balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais vykdyti, nebereikia, jis kuo greičiau atlaisvinamas ir grąžinamas, kad jį galima būtų paskirstyti per kitus pralaidumo paskirstymo laikotarpius. Toks tarpzoninis pralaidumas nebeištraukiamas į tarpzoninio pralaidumo skaičiavimus kaip jau paskirstytas tarpzoninis pralaidumas.

9. Jeigu tarpzoninis pralaidumas, paskirstytas balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais vykdyti, nepanaudojamas susijusiems balansavimo energijos mainams, jis atlaisvinamas, kad jį būtų galima panaudoti balansavimo energijos mainams trumpesniu aktyvinimo laikotarpiu arba disbalanso pasiskirstymui nustatyti.

39 straipsnis

Tarponinio pralaidumo rinkos vertės apskaičiavimas

1. Energijos mainams ir balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais vykdyti skirto tarponinio pralaidumo, naudojamo vykdant bendrai optimizuoto arba rinka grindžiamo paskirstymo procesą, rinkos vertė grindžiama faktine arba prognozuojama tarponinio pralaidumo rinkos verte.
2. Faktinė energijos mainams skirto tarponinio pralaidumo rinkos vertė apskaičiuojama pagal rinkos dalyvių pateiktus pasiūlymus kitos paros rinkose ir, kai aktualu ir galima, ją apskaičiuojant atsižvelgiama į tikėtinas rinkos dalyvių pasiūlymus einamosios paros rinkose.
3. Faktinė balansavimo pajėgumų mainams skirto tarponinio pralaidumo, naudojamo vykdant bendrai optimizuoto arba rinka grindžiamo paskirstymo procesą, rinkos vertė apskaičiuojama pagal pajėgumų pirkimo optimizavimo funkcijai pagal 33 straipsnio 3 dalį pateiktus balansavimo pajėgumų pasiūlymus.
4. Faktinė dalijimuisi rezervais skirto tarponinio pralaidumo, naudojamo vykdant bendrai optimizuoto arba rinka grindžiamo paskirstymo procesą, rinkos vertė apskaičiuojama pagal balansavimo pajėgumų pirkimo išlaidas, kurių išvengiama.
5. Prognozuojama tarponinio pralaidumo rinkos vertė grindžiama vienu iš šių alternatyvių principų:
 - a) skaidriais rinkos rodikliais, rodančiais tarponinio pralaidumo rinkos vertę, arba
 - b) prognozavimo metodika, leidžiančia tiksliai ir patikimai įvertinti tarponinio pralaidumo rinkos vertę.

Prognozuojama energijos mainams tarp prekybos zonų skirto tarponinio pralaidumo rinkos vertė apskaičiuojama pagal tikėtinas kitos paros ir, kai aktualu ir galima, einamosios paros rinkos kainų skirtumus tarp prekybos zonų. Apskaičiuojant prognozuojamą rinkos vertę tinkamai atsižvelgiama į papildomus veiksnius, turinčius įtakos apkrovos ir gamybos modeliams skirtingose prekybos zonose.

6. Atitinkamos reguliavimo institucijos gali peržiūrėti 5 dalies b punkte nurodytos prognozavimo metodikos efektyvumą, palygindamos prognozuotas ir faktines rinkos vertes. Kai sutartys sudaromos ne anksčiau kaip prieš dvi paras iki balansavimo pajėgumo teikimo, atitinkamos reguliavimo institucijos gali, remdamosi šia peržiūra, nustatyti kitokią nei 41 straipsnio 2 dalyje nurodytą ribą.

40 straipsnis

Bendrai optimizuoto paskirstymo procesas

1. Per dvejus metus po šio reglamento įsigaliojimo visi PSO parengia balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais skirto tarponinio pralaidumo bendrai optimizuoto paskirstymo proceso metodikos pasiūlymą. Ši metodika taikoma balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais, kai sutarties laikotarpis yra ne ilgesnis kaip viena para ir kai sutartis sudaroma likus ne daugiau kaip vienai parai iki balansavimo pajėgumų teikimo. Į metodiką įtraukiama:
 - a) bendrai optimizuoto paskirstymo procese taikoma informavimo procedūra;
 - b) išsamus apibūdinimas, kaip tarponinis pralaidumas paskirstomas energijos mainų pasiūlymams ir balansavimo pajėgumų mainų pasiūlymams arba dalijimuisi rezervais, vykdant vieną optimizavimo procesą ir susietuosiuose, ir atsietuosiuose aukcionuose;
 - c) išsamus kainodaros metodo, garantavimo tvarkos ir dalijimosi perkrovos pajamomis, taikomų tarponiniam pralaidumui, paskirstytam balansavimo pajėgumų mainų pasiūlymams arba dalijimuisi rezervais vykdant bendrai optimizuoto paskirstymo procesą, apibūdinimas;
 - d) tvarka, kuria nustatomas didžiausias tarponinio pralaidumo, paskirstyto balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais, kiekis.

2. Ši metodika grindžiama faktinės balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais skirtu tarpzoninio pralaidumo rinkos vertės ir faktinės energijoms mainams skirtu tarpzoninio pralaidumo rinkos vertės palyginimu.
3. Kainodaros metodas, garantavimo tvarka ir dalijimasis perkrovos pajamomis, taikomi tarpzoniniam pralaidumui, paskirstytam balansavimo pajėgumų mainų pasiūlymams arba dalijimuisi rezervais vykdant bendrai optimizuoto paskirstymo procesą, turi užtikrinti, kad tokios pačios sąlygos būtų taikomos ir energijoms mainų pasiūlymams paskirstytam tarpzoniniam pralaidumui.
4. Tarpzoninis pralaidumas, paskirstytas balansavimo pajėgumų mainų pasiūlymams arba dalijimuisi rezervais vykdant bendrai optimizuoto paskirstymo procesą, naudojamas tik balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais ir susijusiems balansavimo energijos mainams.

41 straipsnis

Rinka grindžiamo paskirstymo procesas

1. Per dvejus metus po šio reglamento įsigaliojimo visi pralaidumo skaičiavimo regiono PSO gali parengti balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais skirtu tarpzoninio pralaidumo rinka grindžiamo paskirstymo proceso metodikos pasiūlymą. Ši metodika taikoma balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais, kai sutarties laikotarpis yra ne ilgesnis kaip viena para ir kai sutartis sudaroma likus ne daugiau kaip vienai savaitei iki balansavimo pajėgumų teikimo. Į metodiką įtraukiama:
 - a) rinka grindžiamo paskirstymo procese taikoma informavimo procedūra;
 - b) išsamus apibūdinimas, kaip nustatoma faktinė balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais vykdyti skirtu tarpzoninio pralaidumo rinkos vertė bei prognozuojama energijos mainams skirtu tarpzoninio pralaidumo rinkos vertė ir, kai taikoma, faktinė energijos mainams skirtu tarpzoninio pralaidumo rinkos vertė bei prognozuojama balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais vykdyti skirtu tarpzoninio pralaidumo rinkos vertė;
 - c) išsamus kainodaros metodo, garantavimo tvarkos ir dalijimosi perkrovos pajamomis, taikomų tarpzoniniam pralaidumui, paskirstytam balansavimo pajėgumų mainų pasiūlymams arba dalijimuisi rezervais vykdant rinka grindžiamo paskirstymo procesą, apibūdinimas;
 - d) tvarka, kuria nustatomas didžiausias balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais pagal 2 dalį paskirstomo tarpzoninio pralaidumo kiekis.
2. Tarpzoninio pralaidumo paskirstymas remiantis rinka ribojamas 10 % praėjusiais atitinkamais kalendoriniais metais energijos mainams tarp atitinkamų prekybos zonų turėto pralaidumo arba, jei tai naujos jungiamosios linijos, 10 % viso įrengtojo tų naujų jungiamųjų linijų techninio pralaidumo.

Šis apimties ribojimas gali būti netaikomas, kai sutartys sudaromos ne anksčiau kaip prieš dvi paras iki balansavimo pajėgumo teikimo arba, kai prekybos zonos sujungtos nuolatinės srovės jungiamosiomis linijomis, kol bendrai optimizuotas paskirstymo procesas nebus suderintas Sąjungos lygmeniu pagal 38 straipsnio 3 dalį.

3. Ši metodika grindžiama faktinės balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais vykdyti skirtu tarpzoninio pralaidumo rinkos vertės ir prognozuojamos energijoms mainams skirtu tarpzoninio pralaidumo rinkos vertės palyginimu arba prognozuojamos balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais vykdyti skirtu tarpzoninio pralaidumo rinkos vertės ir faktinės energijoms mainams skirtu tarpzoninio pralaidumo rinkos vertės palyginimu.
4. Kainodaros metodas, garantavimo tvarka ir dalijimasis perkrovos pajamomis, taikomi tarpzoniniam pralaidumui, paskirstytam balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais vykdant rinka grindžiamo paskirstymo procesą, turi užtikrinti, kad tokios pačios sąlygos būtų taikomos ir energijoms mainams paskirstytam tarpzoniniam pralaidumui.
5. Tarpzoninis pralaidumas, paskirstytas balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais vykdant rinka grindžiamo paskirstymo procesą, naudojamas tik balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais ir susijusiems balansavimo energijos mainams.

42 straipsnis

Ekonominio efektyvumo analize grindžiamo paskirstymo procesas

1. Per dvejus metus po šio reglamento įsigaliojimo visi pralaidumo skaičiavimo regiono PSO gali parengti tarpzoninio pralaidumo paskirstymo remiantis ekonominio efektyvumo analize metodikos pasiūlymą. Tokia metodika taikoma balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais, kai sutarties laikotarpis yra ilgesnis kaip viena para ir kai sutartis sudaroma likus daugiau kaip vienai savaitei iki balansavimo pajėgumų teikimo. Į metodiką įtraukiama:

- a) ekonominio efektyvumo analize grindžiamo tarpzoninio pralaidumo paskirstymo taisyklės ir principai;
- b) išsamus apibūdinimas, kaip nustatoma prognozuojama balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais skirto tarpzoninio pralaidumo rinkos vertė, ir energijoms mainams skirto tarpzoninio pralaidumo rinkos vertės įvertinimas;
- c) išsamus kainodaros metodo, garantavimo tvarkos ir dalijimosi perkrovos pajamomis, taikomų tarpzoniniam pralaidumui, paskirstytam remiantis ekonominio efektyvumo analize, apibūdinimas;
- d) didžiausias balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais pagal 2 dalį paskirstomo tarpzoninio pralaidumo kiekis.

2. Tarpzoninio pralaidumo paskirstymas remiantis ekonominio efektyvumo analize ribojamas 5 % praėjusiais atitinkamais kalendoriniais metais energijos mainams tarp atitinkamų prekybos zonų turėto pralaidumo arba, jei tai naujos jungiamosios linijos, 10 % viso įrengtojo tų naujų jungiamųjų linijų techninio pralaidumo. Šis apimtys ribojimas gali būti netaikomas, kai prekybos zonos sujungtos nuolatinės srovės jungiamosiomis linijomis, kol bendrai optimizuotas arba rinka grindžiamas paskirstymo procesas nebus suderintas Sąjungos lygmeniu pagal 38 straipsnio 3 dalį.

3. Tarpzoninio pralaidumo paskirstymo remiantis ekonominio efektyvumo analize metodika grindžiama prognozuojamos balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais skirto tarpzoninio pralaidumo rinkos vertės ir prognozuojamos energijos mainams skirto tarpzoninio pralaidumo rinkos vertės palyginimu.

4. Kainodaros metodas, garantavimo tvarka ir dalijimasis perkrovos pajamomis, taikomi tarpzoniniam pralaidumui, paskirstytam balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais remiantis ekonominio efektyvumo analize, turi užtikrinti, kad tokios pačios sąlygos būtų taikomos ir energijoms mainams paskirstytam tarpzoniniam pralaidumui.

5. 1 dalyje nurodyti PSO parengia kiekvieno tarpzoninio pralaidumo paskirstymo remiantis ekonominio efektyvumo analize sąrašo pasiūlymą. Tokiame sąrašo nurodoma:

- a) prekybos zonų riba;
- b) paskirstyto tarpzoninio pralaidumo kiekis;
- c) laikotarpis, kuriuo tarpzoninis pralaidumas būtų paskirstomas balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais;
- d) ekonominė analizė, pagrindžianti tokio paskirstymo efektyvumą.

6. Per balansavimo pajėgumų pirkimo procesą 1 dalyje nurodyti PSO iš naujo įvertina paskirstyto tarpzoninio pralaidumo vertę ir paskirstytą tarpzoninį pralaidumą, kurio nebereikia balansavimo pajėgumų mainams arba dalijimuisi rezervais, atlaisvina.

43 straipsnis

Balansavimo paslaugų teikėjų naudojamas tarpzoninis pralaidumas

1. Balansavimo paslaugų teikėjai, su PSO sudarę sutartį dėl balansavimo pajėgumų remiantis PSO–BPT modeliu pagal 35 straipsnį, turi teisę naudoti tarpzoninį pralaidumą balansavimo pajėgumų mainams, jei turi fizines perdavimo teises.

2. Balansavimo paslaugų teikėjai, naudojantys tarpzoninį pralaidumą balansavimo pajėgumų mainams remiantis PSO–BPT modeliu pagal 35 straipsnį, atitinkamam PSO pateikia kiekio paraišką dėl savo fizinių perdavimo teisių balansavimo pajėgumų mainams vykdyti. Tokių fizinių perdavimo teisių turėtojas turi teisę atitinkamam PSO pateikti kiekio paraišką dėl balansavimo energijos mainų, todėl jam netaikomas principas „naudokis arba parduok“.

3. Pagal 2 dalį balansavimo pajėgumų mainams paskirstytas tarpzoninis pralaidumas įtraukiamas į tarpzoninio pralaidumo skaičiavimus kaip jau paskirstytas tarpzoninis pralaidumas.

V ANTRAŠTINĖ DALIS

ATSISKAITYMAS

1 SKYRIUS

Atsiskaitymo principai

44 straipsnis

Bendrieji principai

1. Atsiskaitymo procesai:
 - a) sukuria tinkamus ekonominius signalus, atspindinčius disbalanso padėtį;
 - b) užtikrina, kad už disbalansą būtų atsiskaitoma tikralaikę energijos vertę atspindinčia kaina;
 - c) teikia paskatas už balansą atsakingoms šalims palaikyti balansą arba padėti atkurti sistemos balansą;
 - d) padeda suderinti atsiskaitymo už disbalansą mechanizmus;
 - e) teikia paskatas PSO vykdyti savo pareigas pagal Reglamento (ES) 2017/1485 127, 153, 157 ir 160 straipsnius;
 - f) neteikia iškraipančių paskatų už balansą atsakingoms šalims, balansavimo paslaugų teikėjams ir PSO;
 - g) skatina rinkos dalyvių konkurenciją;
 - h) teikia paskatas balansavimo paslaugų teikėjams siūlyti ir teikti balansavimo paslaugas jungiančiajam PSO;
 - i) užtikrina visų PSO finansinį neutralumą.
2. Kiekviena atitinkama reguliavimo institucija pagal Direktyvos 2009/72/EB 37 straipsnį užtikrina, kad visi jos kompetencijai priskiriami PSO jos nustatytu reguliuojamuoju laikotarpiu neturėtų pelno arba nuostolių, susijusių su atsiskaitymo pagal šios antraštinės dalies 2, 3 ir 4 skyrius finansiniais rezultatais, ir kad teigiami arba neigiami atsiskaitymo pagal šios antraštinės dalies 2, 3 ir 4 skyrius finansiniai rezultatai būtų perduodami tinklo naudotojams pagal galiojančias nacionalines taisykles.
3. Kiekvienas PSO gali parengti pasiūlymą dėl papildomo (atskiro nuo atsiskaitymo už disbalansą) atsiskaitymo mechanizmo, pagal kurį atsiskaitoma už balansavimo pajėgumų pirkimo išlaidas pagal šios antraštinės dalies 5 skyrių, administracines išlaidas ir kitas su balansavimu susijusias išlaidas. Papildomas atsiskaitymo mechanizmas taikomas už balansą atsakingoms šalims. Geriausia, kad to būtų siekiama įvedant stygiaus kainodaros funkciją. Jei PSO renkasi kitokį mechanizmą, jie turėtų tai pagrįsti pasiūlyme. Tokį pasiūlymą turi patvirtinti atitinkama reguliavimo institucija.
4. Už kiekvieną į PSO planavimo rajoną tiekiamos ir iš jo imamos energijos kiekį atsiskaitoma pagal V antraštinės dalies 3 arba 4 skyrius.

2 SKYRIUS

Atsiskaitymas už balansavimo energiją

45 straipsnis

Balansavimo energijos apskaičiavimas

1. Atsiskaitymo už balansavimo energiją tikslais, bent jau vykdant dažnio atkūrimo procesą ir rezervo pakeitimo procesą, kiekvienas PSO nustato procedūrą, pagal kurią:
 - a) apskaičiuojamas aktyvintos balansavimo energijos kiekis remiantis prašomu arba apskaitiniu aktyvinimu;
 - b) prašoma perskaičiuoti aktyvintos balansavimo energijos kiekį.

2. Kiekvienas PSO, taikydamas 1 dalies a punkte nurodytą procedūrą, apskaičiuoja aktyvintos balansavimo energijos kiekį bent:
 - a) kiekvienu atsiskaitymo už disbalansą laikotarpiu;
 - b) savo disbalanso rajonuose;
 - c) kiekviena kryptimi, minuso ženklu pažymėdamas atitinkamą balansavimo paslaugų teikėjo imamą kiekį, o pliuso ženklu – atitinkamą balansavimo paslaugų teikėjo tiekiamą kiekį.
3. Kiekvienas jungiantysis PSO už visus aktyvintos balansavimo energijos kiekius, apskaičiuotus pagal 2 dalį, atsiskaito su atitinkamais balansavimo paslaugų teikėjais.

46 straipsnis

Dažnio išlaikymo procesui skirta balansavimo energija

1. Kiekvienas jungiantysis PSO gali apskaičiuoti vykdant dažnio išlaikymo procesą aktyvintos balansavimo energijos kiekį ir už jį atsiskaityti su balansavimo paslaugų teikėjais pagal 45 straipsnio 1 ir 2 dalis.
2. Vykdant dažnio išlaikymo procesą aktyvintos balansavimo energijos kiekio kaina (teigiama, nulinė arba neigiama) nustatoma kiekviena kryptimi, kaip nustatyta 1 lentelėje:

1 lentelė

Mokėjimas už balansavimo energiją

	Teigiama balansavimo energijos kaina	Neigiama balansavimo energijos kaina
Teigiama balansavimo energija	PSO moka balansavimo paslaugų teikėjui	Balansavimo paslaugų teikėjas moka PSO
Neigiama balansavimo energija	Balansavimo paslaugų teikėjas moka PSO	PSO moka balansavimo paslaugų teikėjui

47 straipsnis

Dažnio atkūrimo procesui skirta balansavimo energija

1. Kiekvienas jungiantysis PSO apskaičiuoja vykdant dažnio atkūrimo procesą aktyvintos balansavimo energijos kiekį ir už jį atsiskaito su balansavimo paslaugų teikėjais pagal 45 straipsnio 1 ir 2 dalis.
2. Vykdant dažnio atkūrimo procesą aktyvintos balansavimo energijos kiekio kaina (teigiama, nulinė arba neigiama) nustatoma kiekviena kryptimi pagal 30 straipsnį, kaip nustatyta 1 lentelėje.

48 straipsnis

Rezervo pakeitimo procesui skirta balansavimo energija

1. Kiekvienas jungiantysis PSO apskaičiuoja vykdant rezervo pakeitimo procesą aktyvintos balansavimo energijos kiekį ir už jį atsiskaito su balansavimo paslaugų teikėjais pagal 45 straipsnio 1 ir 2 dalis.
2. Vykdant rezervo pakeitimo procesą aktyvintos balansavimo energijos kiekio kaina (teigiama, nulinė arba neigiama) nustatoma kiekviena kryptimi pagal 30 straipsnį, kaip nustatyta 1 lentelėje.

49 straipsnis

Disbalanso pataisa

1. Kiekvienas PSO apskaičiuoja disbalanso pataisą, taikytiną kiekvienam aktyvintam susijusių už balansą atsakingų šalių balansavimo energijos pasiūlymui.
2. Disbalanso rajonuose, kuriuose pagal 54 straipsnio 3 dalį pavienei už balansą atsakingai šaliai apskaičiuojamos kelios galutinės pozicijos, disbalanso pataisa gali būti apskaičiuojama kiekvienai pozicijai.
3. Kiekvienai disbalanso pataisai apskaičiuoti kiekvienas PSO nustato aktyvintos balansavimo energijos kiekį, apskaičiuotą pagal 45 straipsnį, ir kitais nei balansavimo tikslais aktyvintos energijos kiekį.

3 SKYRIUS

PSO tarpusavio atsiskaitymas už energijos mainus

50 straipsnis

Numatyti energijos mainai

1. Per vienus metus po šio reglamento įsigaliojimo visi PSO parengia pasiūlymą dėl bendrų atsiskaitymo taisyklių, taikomų visiems numatytiems energijos mainams vykdant vieną ar kelis iš toliau nurodytų procesų pagal Reglamento (ES) 2017/1485 146, 147 ir 148 straipsnius:
 - a) rezervo pakeitimo procesą;
 - b) rankinio aktyvinimo dažnio atkūrimo procesą;
 - c) automatinio aktyvinimo dažnio atkūrimo procesą;
 - d) disbalanso pasiskirstymo nustatymo procesą.
2. Kiekviena PSO–PSO atsiskaitymo funkcija vykdo atsiskaitymą pagal 1 dalyje nurodytas atsiskaitymo taisykles.
3. Per aštuoniolika mėnesių po šio reglamento įsigaliojimo visi PSO, vykdantys numatytus energijos mainus sinchroninėje zonoje, parengia pasiūlymą dėl bendrų atsiskaitymo taisyklių, taikomų visiems numatytiems energijos mainams dėl vieno ar abiejų šių dalykų:
 - a) dažnio išlaikymo proceso pagal Reglamento (ES) 2017/1485 142 straipsnį;
 - b) kitimo trukmės pagal Reglamento (ES) 2017/1485 136 straipsnį.
4. Per aštuoniolika mėnesių po šio reglamento įsigaliojimo visi energijos mainus tarp sinchroninių zonų vykdantys PSO, kurių sistemos yra asinchroniškai sujungtos, parengia pasiūlymą dėl bendrų atsiskaitymo taisyklių, taikomų visiems numatytiems energijos mainams dėl vieno ar abiejų šių dalykų:
 - a) dažnio išlaikymo proceso atiduodant aktyviąją galią sinchroninės zonos lygmeniu pagal Reglamento (ES) 2017/1485 172 ir 173 straipsnius;
 - b) kitimo apribojimų atiduodant aktyviąją galią sinchroninės zonos lygmeniu pagal Reglamento (ES) 2017/1485 137 straipsnį.
5. 1 dalyje nurodytose bendrose atsiskaitymo taisyklėse turi būti bent nuostatos, kad numatyti energijos mainai apskaičiuojami pagal šiuos kriterijus:
 - a) atitinkamų PSO sutartus laikotarpius;
 - b) kiekviena kryptimi;
 - c) kaip apskaičiuotų galios mainų 5 dalies a punkte nurodytais laikotarpiais integralas.
6. Bendrose atsiskaitymo už numatytus energijos mainus pagal 1 dalies a, b ir c punktus taisyklėse atsižvelgiama į:
 - a) visas pagal 30 straipsnio 1 dalį nustatytas balansavimo energijos kainas;
 - b) pagal 30 straipsnio 3 dalį nustatytą balansavimo energijos mainams skirtą tarpzoninio pralaidumo kainodaros metodiką.
7. Pagal 1 dalies d punktą nustatytose bendrose atsiskaitymo už numatytus energijos mainus taisyklėse atsižvelgiama į disbalanso pasiskirstymui nustatyti naudojamo tarpzoninio pralaidumo kainodaros metodiką, nustatytą pagal 30 straipsnio 3 dalį.
8. Visi PSO nustato koordinuotą tarpusavio atsiskaitymų koregavimo mechanizmą.

51 straipsnis

Nenumatyti energijos mainai

1. Per aštuoniolika mėnesių po šio reglamento įsigaliojimo visi sinchroninės zonos PSO parengia pasiūlymą dėl bendrų atsiskaitymo taisyklių, taikomų visiems nenumatytiems energijos mainams. Į pasiūlymą įtraukiami šie reikalavimai:
 - a) energijos, paimtos iš sinchroninės zonos vykdant nenumatytus mainus, kaina turi atspindėti didinamojo balansavimo energijos, aktyvintos vykdant dažnio atkūrimo procesą arba rezervo pakeitimo procesą šioje sinchroninėje zonoje, kainą;

- b) energijos, tiekiamos į sinchroninę zoną vykdant nenumatytus mainus, kaina turi atspindėti mažinamojo balansavimo energijos, aktyvintos vykdant dažnio atkūrimo procesą arba rezervo pakeitimo procesą šioje sinchroninėje zonoje, kainą.
2. Per aštuoniolika mėnesių po šio reglamento įsigaliojimo visi PSO, kurių sistemos yra asinchroniškai sujungtos tarpusavyje, parengia pasiūlymą dėl bendrų atsiskaitymo taisyklių, taikomų visiems nenumatytiems energijos mainams tarp PSO, kurių sistemos yra asinchroniškai sujungtos tarpusavyje.
3. Siūlomomis bendromis atsiskaitymo už nenumatytus PSO tarpusavio energijos mainus taisyklėmis užtikrinama, kad jiems būtų sąžiningai ir lygiai paskirstomos išlaidos bei nauda.
4. Visi PSO nustato koordinuotą tarpusavio atsiskaitymų koregavimo mechanizmą.

4 SKYRIUS

Atsiskaitymas už disbalansą

52 straipsnis

Atsiskaitymas už disbalansą

1. Kiekvienas PSO arba, kai tinkama, trečioji šalis savo planavimo rajone (-uose), kai tinkama, su kiekviena už balansą atsakinga šalimi kiekvienu 53 straipsnyje nurodytu atsiskaitymo už disbalansą laikotarpiu atsiskaito už visą pagal 49 ir 54 straipsnius apskaičiuotą disbalansą, sumokėdamas tinkamą disbalanso kainą, apskaičiuotą pagal 55 straipsnį.
2. Per vienus metus po šio reglamento įsigaliojimo visi PSO parengia pasiūlymą patikslinti ir suderinti bent šiuos dalykus:
- a) disbalanso pataisos apskaičiavimą pagal 49 straipsnį ir pozicijos, disbalanso ir paskirto kiekio apskaičiavimą vienu iš 54 straipsnio 3 dalyje nurodytų metodų;
- b) pagrindinius komponentus, naudojamus visų rūšių disbalanso kainai apskaičiuoti pagal 55 straipsnį, įskaitant, kai tinkama, balansavimo energijos aktyvinimo iš dažnio atkūrimo rezervų arba pakaitos rezervų išvengimo vertės nustatymą;
- c) vienodos disbalanso kainodaros taikymą visų rūšių disbalansui pagal 55 straipsnį, nustatant vienodą teigiamo disbalanso ir neigiamo disbalanso kainą kiekviename disbalanso kainos rajone atsiskaitymo už disbalansą laikotarpiu;
- d) dvejopos disbalanso kainodaros taikymo visų rūšių disbalansui pagal 55 straipsnį sąlygas ir metodiką, nustatant vieną teigiamo disbalanso kainą ir vieną neigiamo disbalanso kainą kiekviename disbalanso kainos rajone atsiskaitymo už disbalansą laikotarpiu, kurios apima:
- i) sąlygas, kuriomis PSO gali atitinkamai reguliavimo institucijai pagal Direktyvos 2009/72/EB 37 straipsnį pasiūlyti taikyti dvejopą kainodarą, nurodant, kokią pagrindimą reikia pateikti;
- ii) dvejopos kainodaros taikymo metodiką.
3. 2 dalyje nurodytame pasiūlyme gali būti skiriami savarankiško skirstymo modeliai ir centrinio skirstymo modeliai.
4. 2 dalyje nurodytame pasiūlyme nurodoma įgyvendinimo data, kuri turi būti ne vėlesnė kaip aštuoniolika mėnesių po visų atitinkamų reguliavimo institucijų patvirtinimo pagal 5 straipsnio 2 dalį.

53 straipsnis

Atsiskaitymo už disbalansą laikotarpis

1. Per trejus metus po šio reglamento įsigaliojimo visi PSO turi pradėti taikyti 15 minučių atsiskaitymo už disbalansą laikotarpį visuose planavimo rajonuose, kartu užtikrindami, kad visos rinkos laiko vieneto ribos sutaptų su atsiskaitymo už disbalansą laikotarpio ribomis.
2. Sinchroninės zonos PSO gali drauge paprašyti jiems netaikyti 1 dalyje nurodyto reikalavimo.
3. Jeigu sinchroninės zonos atitinkamos reguliavimo institucijos bendru tos sinchroninės zonos PSO prašymu arba savo iniciatyva leidžia netaikyti 1 dalyje nurodyto reikalavimo, jos, bendradarbiaudamos su Agentūra, bent kas trejus metus atlieka atsiskaitymo už disbalansą laikotarpio suderinimo sinchroninėje zonoje ir tarp sinchroninių zonų sąnaudų ir naudos analizę.

54 straipsnis

Disbalanso apskaičiavimas

1. Kiekvienas PSO savo planavimo rajone (-uose) prirėikus apskaičiuoja galutinę poziciją, paskirtą kiekį, disbalanso pataisą ir disbalansą:
 - a) kiekvienai už balansą atsakingai šaliai;
 - b) kiekvienu atsiskaitymo už disbalansą laikotarpiu;
 - c) kiekviename disbalanso rajone.
2. Disbalanso rajonas turi būti lygus planavimo rajonui, išskyrus atvejus, kai taikomas centrinio skirstymo modelis, tada disbalanso rajonas gali sudaryti planavimo rajono dalį.
3. Kol bus įgyvendintas pasiūlymas pagal 52 straipsnio 2 dalį, kiekvienas PSO apskaičiuoja už balansą atsakingos šalies galutinę poziciją vienu iš šių metodų:
 - a) už balansą atsakinga šalis turi vieną galutinę poziciją, lygią jos išorės prekybos planų ir vidaus prekybos planų sumai;
 - b) už balansą atsakinga šalis turi dvi galutines pozicijas: pirmoji lygi jos išorės prekybos planų ir vidaus prekybos planų, susijusių su gamyba, sumai, o antroji – jos išorės prekybos planų ir vidaus prekybos planų, susijusių su vartojimu, sumai;
 - c) kai taikomas centrinio skirstymo modelis, už balansą atsakinga šalis kiekviename disbalanso rajone gali turėti kelias galutines pozicijas, lygias elektros energijos gamybos objektų gamybos grafikams arba apkrovos objektų vartojimo grafikams.
4. Kiekvienas PSO nustato taisykles, pagal kurias:
 - a) apskaičiuojama galutinė pozicija;
 - b) nustatomas paskirtas kiekis;
 - c) nustatoma disbalanso pataisa pagal 49 straipsnį;
 - d) apskaičiuojamas disbalansas;
 - e) už balansą atsakinga šalis reikalauja perskaičiuoti disbalansą.
5. Paskirtas kiekis neskaičiuojamas už balansą atsakingai šaliai, kuri energijos netiekia arba nevartoja.
6. Disbalansas turi rodyti PSO ir už balansą atsakingos šalies atsiskaitymo sandorio dydį ir kryptį; disbalansas gali būti:
 - a) neigiamas – rodo už balansą atsakingos šalies trūkumą, arba
 - b) teigiamas – rodo už balansą atsakingos šalies perviršį.

55 straipsnis

Disbalanso kaina

1. Kiekvienas PSO nustato taisykles apskaičiuoti disbalanso kainai, kuri gali būti teigiama, nulinė arba neigiama, kaip nurodyta 2 lentelėje:

2 lentelė

Mokėjimas už disbalansą

	Teigiama disbalanso kaina	Neigiama disbalanso kaina
Teigiamas disbalansas	PSO moka už balansą atsakingai šaliai	Už balansą atsakinga šalis moka PSO
Neigiamas balansas	Už balansą atsakinga šalis moka PSO	PSO moka už balansą atsakingai šaliai

2. Į 1 dalyje nurodytas taisyklės įtraukiamas balansavimo energijos aktyvinimo iš dažnio atkūrimo rezervų arba pakaitos rezervų išvengimo vertės nustatymas.
3. Kiekvienas PSO disbalanso kainą nustato:
 - a) kiekvienu atsiskaitymo už disbalansą laikotarpiu;
 - b) savo disbalanso kainos rajonuose;
 - c) kiekviena disbalanso kryptimi.
4. Neigiamo disbalanso kaina turi būti ne mažesnė už vieną iš šių verčių:
 - a) vidutinę svertinę kainą, mokamą už teigiamą balansavimo energiją, aktyvintą iš dažnio atkūrimo rezervų ir pakaitos rezervų;
 - b) jeigu atsiskaitymo už disbalansą laikotarpiu balansavimo energija neaktyvinama nė viena kryptimi, balansavimo energijos aktyvinimo iš dažnio atkūrimo rezervų arba pakaitos rezervų išvengimo vertę.
5. Teigiamo disbalanso kaina turi būti ne didesnė už vieną iš šių verčių:
 - a) vidutinę svertinę kainą, mokamą už neigiamą balansavimo energiją, aktyvintą iš dažnio atkūrimo rezervų ir pakaitos rezervų;
 - b) jeigu atsiskaitymo už disbalansą laikotarpiu balansavimo energija neaktyvinama nė viena kryptimi, balansavimo energijos aktyvinimo iš dažnio atkūrimo rezervų arba pakaitos rezervų išvengimo vertę.
6. Jei tuo pačiu atsiskaitymo už disbalansą laikotarpiu iš dažnio atkūrimo rezervų arba pakaitos rezervų aktyvinama ir teigiama, ir neigiama balansavimo energija, atsiskaitymo už neigiamą disbalansą ir teigiamą disbalansą kaina nustatoma remiantis bent vienu iš 4 ir 5 dalyse nustatytų principų.

5 SKYRIUS

Atsiskaitymas už balansavimo pajėgumus

56 straipsnis

Pirkimas planavimo rajone

1. Kiekvienas planavimo rajono PSO, naudojantis balansavimo pajėgumų pasiūlymus, nustato atsiskaitymo bent už dažnio atkūrimo rezervus ir pakaitos rezervus taisyklės vadovaudamasis 32 straipsnyje nustatytais reikalavimais.
2. Kiekvienas planavimo rajono PSO, naudojantis balansavimo pajėgumų pasiūlymus, atsiskaito bent už visus nupirktus dažnio atkūrimo rezervus ir pakaitos rezervus laikydamasis 32 straipsnyje nustatytų reikalavimų.

57 straipsnis

Pirkimas už planavimo rajono ribų

1. Visi balansavimo pajėgumų mainus vykdančios PSO nustato atsiskaitymo už nupirktus balansavimo pajėgumus taisyklės vadovaudamiesi 33 ir 35 straipsniuose nustatytais reikalavimais.
2. Visi balansavimo pajėgumų mainus vykdančios PSO kartu atsiskaito už nupirktus balansavimo pajėgumus naudodamiesi PSO–PSO atsiskaitymo funkcija pagal 33 straipsnį. Taikant PSO–BPT modelį balansavimo pajėgumų mainus vykdančios PSO atsiskaito už nupirktus balansavimo pajėgumus pagal 35 straipsnį.
3. Visi balansavimo pajėgumų mainus vykdančios PSO nustato atsiskaitymo už tarpzoninio pralaidumo paskirstymą taisyklės pagal IV antraštinės dalies 2 skyrių.
4. Visi balansavimo pajėgumų mainus vykdančios PSO atsiskaito už paskirstytą tarpzoninį pralaidumą pagal IV antraštinės dalies 2 skyrių.

VI ANTRAŠTINĖ DALIS

ALGORITMAS

58 straipsnis

Balansavimo algoritmai

1. 19, 20 ir 21 straipsniuose nurodytuose pasiūlymuose visi PSO sukuria algoritmus, pagal kuriuos aktyvinimo optimizavimo funkcija aktyvina balansavimo energijos pasiūlymus. Kuriant algoritmus atsižvelgiama į:
 - a) balansavimo energijos pasiūlymų aktyvinimo metodą pagal 29 straipsnį;
 - b) balansavimo energijos kainodaros metodą pagal 30 straipsnį;
 - c) disbalanso pasiskirstymo nustatymo ir rezervų aktyvinimo per tarpsteminčius ryšius pagal Reglamento (ES) 2017/1485 IV dalies 3 antraštinės dalies procesų apibūdinimus.
2. 22 straipsnyje nurodytame pasiūlyme visi PSO sukuria algoritmą, pagal kurį vykdoma disbalanso pasiskirstymo nustatymo funkcija. Pagal šį algoritmą vykdant disbalanso pasiskirstymo nustatymo procesą turi būti kuo labiau sumažinamas balansavimo išteklių aktyvinimas priešingomis kryptimis pagal Reglamento (ES) 2017/1485 IV dalį.
3. 33 straipsnyje nurodytame pasiūlyme du ar daugiau balansavimo pajėgumų mainus vykdančių PSO sukuria algoritmus, pagal kuriuos vykdomos pajėgumų pirkimo optimizavimo funkcijos perkant balansavimo pajėgumų pasiūlymus. Tais algoritmais:
 - a) kuo labiau sumažinamos bendros viso bendrai perkamo balansavimo pajėgumų pirkimo išlaidos;
 - b) kai tinkama, atsižvelgiama į turimą tarpzoninį pralaidumą, taip pat į galimas jo teikimo išlaidas.
4. Kuriant visus algoritmus pagal šį straipsnį:
 - a) atsižvelgiama į eksploatavimo saugumo apribojimus;
 - b) atsižvelgiama į techninius ir tinklo apribojimus;
 - c) kai tinkama, atsižvelgiama į turimą tarpzoninį pralaidumą.

VII ANTRAŠTINĖ DALIS

ATASKAITŲ TEIKIMAS

59 straipsnis

Europos balansavimo rinkų integracijos ataskaita

1. ENTSO-E, laikydamasis informacijos konfidencialumo reikalavimų pagal 11 straipsnį, paskelbia Europos ataskaitą, kurioje daugiausia dėmesio skiriama šio reglamento įgyvendinimo stebėjimui, apibūdinimui ir analizei ir apžvelgiama Europos balansavimo rinkų integracijos pažanga.
2. Ataskaitos forma priklauso nuo pateikimo laikotarpio:
 - a) praėjus dvejiems metams po šio reglamento įsigaliojimo ir vėliau kas antrais metais skelbiama išsami ataskaita;
 - b) praėjus trejiems metams po šio reglamento įsigaliojimo ir vėliau kas antrais metais skelbiama trumpesnė ataskaita, kurioje apžvelgiama padaryta pažanga ir atnaujinami veiklos rodikliai.
3. Pagal 2 dalies a punktą teikiamoje ataskaitoje:
 - a) apibūdinamas ir analizuojamas suderinimo ir integracijos procesas, taip pat balansavimo rinkų suderinimo ir integracijos taikant šį reglamentą pažanga;
 - b) apibūdinama pagal šį reglamentą įgyvendinamų įgyvendinimo projektų būklė;
 - c) įvertinamas įgyvendinimo projektų suderinamumas ir išnagrinėjami galimi įvykiai, keliantys riziką būsimai integracijai;
 - d) išanalizuojama balansavimo pajėgumų mainų ir dalijimosi rezervais plėtra, apibūdinamos galimos kliūtys, taip pat būtinos sąlygos ir veiksmai, kuriais būtų toliau skatinami balansavimo pajėgumų mainai ir dalijimasis rezervais;

- e) apibūdinami esami ir analizuojami galimi balansavimo paslaugų mainai;
- f) analizuojamas standartinių produktų tinkamumas atsižvelgiant į naujausią įvairių balansavimo išteklių tobulinimą ir plėtrą ir siūlomi galimi standartinių produktų patobulinimai;
- g) įvertinamas tolesnio standartinių produktų suderinimo poreikis ir galimas nederinimo poveikis balansavimo rinkų integracijai;
- h) įvertinamas PSO naudojamų specifinių produktų buvimas ir pagrindimas ir jų poveikis balansavimo rinkų integracijai;
- i) įvertinama pagrindinių atsiskaitymo už disbalansą ypatybių suderinimo pažanga, taip pat dėl nesuderinimo galimų iškraipymų pasekmės;
- j) pranešami sąnaudų ir naudos analizės pagal 61 straipsnį rezultatai.

4. ENTSO-E parengia ataskaitose naudotinus balansavimo rinkų veiklos rodiklius. Šie veiklos rodikliai turi atspindėti:

- a) turimus balansavimo energijos pasiūlymus, įskaitant balansavimo pajėgumų pasiūlymus;
- b) dėl disbalanso pasiskirstymo nustatymo, balansavimo paslaugų mainų ir dalijimosi rezervais gautą piniginę naudą ir sutaupytas lėšas;
- c) standartinių produktų naudojimo privalumus;
- d) bendras balansavimo sąnaudas;
- e) balansavimo rinkų ekonominį efektyvumą ir patikimumą;
- f) galimus balansavimo rinkų neefektyvumo atvejus ir iškraipymus;
- g) efektyvumo sumažėjimą dėl specifinių produktų naudojimo;
- h) balansavimo tikslais naudojamos standartinių produktų ir specifinių produktų balansavimo energijos, tiek turimos, tiek aktyvintos, kiekį ir kainą;
- i) disbalanso kainas ir sistemos disbalansą;
- j) ankstesniųjų metų balansavimo paslaugų kainų raidą;
- k) viso balansavimo tikslais atlikto tarpzoninio pralaidumo paskirstymo numatytų ir realizuotų sąnaudų ir naudos palyginimą.

5. Prieš pateikdamas galutinę ataskaitą, ENTSO-E parengia ataskaitos projekto pasiūlymą. Šiame pasiūlyme nustatoma ataskaitos struktūra, turinys ir joje naudotini veiklos rodikliai. Pasiūlymas pateikiamas Agentūrai, o ši turi teisę per du mėnesius nuo pasiūlymo pateikimo pareikalauti padaryti pakeitimų.

6. Pagal 2 dalies a punktą teikiamoje ataskaitoje pateikiama ir kiekvieno PSO pagal 60 straipsnį pateiktos balansavimo ataskaitos santrauka anglų kalba.

7. Ataskaitose pateikiama nesuvestinė informacija ir kiekvieno planavimo rajono, kiekvienos prekybos zonų ribos ar kiekvieno LFC bloko veiklos rodikliai.

8. ENTSO-E skelbia ataskaitas internete ir ne vėliau kaip per šešis mėnesius po jose aptariamų metų pabaigos pateikia jas Agentūrai.

9. Suėjus 19 straipsnio 5 dalyje, 20 straipsnio 6 dalyje, 21 straipsnio 6 dalyje ir 22 straipsnio 5 dalyje nustatytiems terminams, nuo kurių visi PSO naudoja Europos platformas, visi PSO peržiūri ataskaitų turinį ir jų skelbimo sąlygas. Remdamasis tos peržiūros rezultatais, ENTSO-E parengia pasiūlymą dėl naujos ataskaitų struktūros ir skelbimo terminų ir pateikia jį Agentūrai. Agentūra turi teisę per tris mėnesius nuo pasiūlymo pateikimo pareikalauti padaryti pakeitimų.

60 straipsnis

PSO balansavimo ataskaita

1. Bent kas dvejus metus kiekvienas PSO, laikydamasis informacijos konfidencialumo reikalavimų pagal 11 straipsnį, skelbia dvejų praėjusių kalendorinių metų balansavimo ataskaitą.

2. Balansavimo ataskaitoje:
 - a) pateikiama informacija apie turimus, pirktus ir naudotus specifinių produktų kiekius, taip pat pagrindimas dėl specifinių produktų, kuriems taikomos 26 straipsnio sąlygos;
 - b) pateikiama apibendrinta rezervų pajėgumų apimties nustatymo analizė, įskaitant apskaičiuotų rezervų pajėgumų reikalavimų pagrindimą ir paaiškinimą;
 - c) pateikiama apibendrinta optimalaus rezervų teikimo analizė, įskaitant balansavimo pajėgumų apimties pagrindimą;
 - d) pateikiama sąnaudų ir naudos analizė ir dėl specifinių produktų galimi neefektyvumo atvejai ir iškraipymai, susiję su konkurencija, rinkos susiskaidymu, reguliavimo apkrova paslaugų teikėjų ir energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių gamintojų dalyvavimu, balansavimo rinkos integracija ir šalutiniu poveikiu kitoms elektros energijos rinkoms;
 - e) išanalizuojamos galimybės vykdyti balansavimo pajėgumų mainus ir dalytis rezervais;
 - f) pateikiamas balansavimo pajėgumų pirkimo nevykdant balansavimo pajėgumų mainų ar dalijimosi rezervais paaiškinimas ir pagrindimas;
 - g) išanalizuojamas dažnio atkūrimo rezervų ir, kai tinkama, pakaitos rezervų balansavimo energijos aktyvinimo optimizavimo funkcijų efektyvumas.
3. Balansavimo ataskaita parengiama anglų kalba arba su ja pateikiama bent jos santrauka anglų kalba.
4. Remdamasi anksčiau paskelbtomis ataskaitomis, atitinkama reguliavimo institucija pagal Direktyvos 2009/72/EB 37 straipsnį turi teisę reikalauti kitos PSO balansavimo ataskaitos struktūros ir turinio pakeitimų.

VIII ANTRAŠTINĖ DALIS

SĄNAUDŲ IR NAUDOS ANALIZĖ

61 straipsnis

Sąnaudų ir naudos analizė

1. Kai pagal šį reglamentą reikalaujama, kad PSO atliktų sąnaudų ir naudos analizę, jie nustato šios analizės kriterijus ir metodiką ir pagal Direktyvos 2009/72/EB 37 straipsnį pateikia juos atitinkamoms reguliavimo institucijoms prieš šešis mėnesius iki sąnaudų ir naudos analizės pradžios. Atitinkamos reguliavimo institucijos turi teisę drauge reikalauti padaryti kriterijų ir metodikos pakeitimų.
2. Sąnaudų ir naudos analizėje atsižvelgiama bent į:
 - a) techninį įvykdomumą;
 - b) ekonomiškumą;
 - c) poveikį konkurencijai ir balansavimo rinkų integracijai;
 - d) įgyvendinimo sąnaudas ir naudą;
 - e) poveikį Europos ir nacionalinėms balansavimo sąnaudoms;
 - f) galimą poveikį Europos elektros energijos rinkos kainoms;
 - g) PSO ir už balansą atsakingų šalių galimybę įvykdyti savo pareigas;
 - h) poveikį rinkos dalyviams dėl papildomų techninių ar IT reikalavimų, įvertintą bendradarbiaujant su paveiktaisiais suinteresuotaisiais subjektais.
3. Visi susijusieji PSO sąnaudų ir naudos analizės rezultatus, kartu su pagrįstu pasiūlymu, kaip spręsti galimas problemas, nustatytas atliekant sąnaudų ir naudos analizę, pateikia visoms atitinkamoms reguliavimo institucijoms.

IX ANTRAŠTINĖ DALIS

LEIDŽIANČIOS NUKRYPTI NUOSTATOS IR STEBĖJIMAS

62 straipsnis

Leidžiančios nukrypti nuostatos

1. Reguliavimo institucija, remdamasi Direktyvos 2009/72/EB 37 straipsniu, gali PSO prašymu arba savo iniciatyva pagal 2–12 dalis leisti atitinkamiems PSO nukrypti nuo vienos ar daugiau šio reglamento nuostatų.
2. PSO gali prašyti leisti nukrypti nuo šių reikalavimų:
 - a) Europos platformų naudojimo pradžios terminų, nurodytų 19 straipsnio 5 dalyje, 20 straipsnio 6 dalyje, 21 straipsnio 6 dalyje ir 22 straipsnio 5 dalyje;
 - b) integruoto planavimo proceso pasiūlymų teikimo pabaigos laiko, kai taikomas centrinio skirstymo modelis, nustatymo pagal 24 straipsnio 5 dalį ir galimybės keisti integruoto planavimo proceso pasiūlymus pagal 24 straipsnio 6 dalį;
 - c) didžiausio tarpzoninio pralaidumo, paskirstomo remiantis rinka grindžiamu procesu pagal 41 straipsnio 2 dalį arba ekonominio efektyvumo analize pagal 42 straipsnio 2 dalį, kiekio;
 - d) atsiskaitymo už disbalansą laikotarpio suderinimo pagal 53 straipsnio 1 dalį;
 - e) reikalavimų pagal 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 55, 56 ir 57 straipsnius įgyvendinimo.
3. Leidimo nukrypti suteikimo procesas turi būti skaidrus, nediskriminacinis, nešališkas, tinkamai dokumentuotas ir grindžiamas motyvuotu prašymu.
4. PSO atitinkamai reguliavimo institucijai pateikia raštišką prašymą dėl leidimo nukrypti ne vėliau kaip prieš šešis mėnesius iki nuostatų, nuo kurių prašoma leisti nukrypti, taikymo pradžios.
5. Prašyme dėl leidimo nukrypti pateikiama informacija:
 - a) nuostatos, nuo kurių prašoma leisti nukrypti;
 - b) prašomas leidžiančios nukrypti nuostatos taikymo laikotarpis;
 - c) išsamus problemos sprendimo ir šio reglamento nuostatų įgyvendinimo pasibaigus leidžiančios nukrypti nuostatos taikymui planas ir tvarkaraštis;
 - d) prašomos leidžiančios nukrypti nuostatos taikymo poveikis gretimoms rinkoms;
 - e) dėl prašomos leidžiančios nukrypti nuostatos taikymo galimos rizikos balansavimo rinkų integracijai Europoje įvertinimas.
6. Atitinkama reguliavimo institucija per šešis mėnesius nuo prašymo gavimo priima sprendimą dėl leidimo nukrypti. Šis laikotarpis, prieš jam pasibaigiant, gali būti pratęstas trimis mėnesiais, jei atitinkama reguliavimo institucija pareikalauja, kad prašantis leisti nukrypti PSO pateiktų daugiau informacijos. Papildomas laikotarpis prasideda tada, kai gaunama visa prašyta informacija.
7. Prašantis leisti nukrypti PSO visą papildomą atitinkamos reguliavimo institucijos prašomą informaciją pateikia per du mėnesius nuo prašymo gavimo. Jei PSO prašytos informacijos per tą laikotarpį nepateikia, laikoma, kad prašymas leisti nukrypti atsiimtas, nebent, šiam laikotarpiui nesibaigus:
 - a) atitinkama reguliavimo institucija nusprendžia laikotarpį pratęsti
 - b) arba PSO, tinkamai pagrįsdamas, informuoja atitinkamą reguliavimo instituciją, kad prašymas leisti nukrypti yra išsamus.
8. Vertindama prašymą leisti nukrypti arba prieš leisdama nukrypti savo iniciatyva, atitinkama reguliavimo institucija atsižvelgia į šiuos aspektus:
 - a) atitinkamos nuostatos ar nuostatų įgyvendinimo sunkumus;
 - b) su atitinkama nuostata ar nuostatomis susijusią riziką ir poveikį eksploatavimo saugumui;
 - c) veiksmus, kurių imtasi siekiant sudaryti sąlygas įgyvendinti atitinkamą nuostatą ar nuostatas;
 - d) atitinkamos nuostatos ar nuostatų neįgyvendinimo poveikį kitų Europos rinkos dalyvių, visų pirma reguliavimo apkrova paslaugų teikėjų ir elektros energijos iš atsinaujinančiųjų išteklių gamintojų, nediskriminavimui ir konkurencijai;

- e) poveikį bendram ekonominiam efektyvumui ir pažangiojo elektros energijos tinklo infrastruktūrai;
 - f) poveikį kitiems planavimo rajonams ir bendras pasekmes Europos rinkų integracijai.
9. Atitinkama reguliavimo institucija priima pagrįstą sprendimą dėl prašymo leisti nukrypti arba leidimo nukrypti suteikimo savo iniciatyva. Jei atitinkama reguliavimo institucija nusprendžia leisti nukrypti, ji nustato leidžiančios nukrypti nuostatos galiojimo trukmę. Leidžiančią nukrypti nuostatą taikyti leidžiama tik vieną kartą ir ne ilgiau kaip dvejus metus, išskyrus 2 dalies c ir d punktuose nurodytas leidžiančias nukrypti nuostatas, kurios gali būti taikomos iki 2025 m. sausio 1 d.
10. Atitinkama reguliavimo institucija apie savo sprendimą praneša PSO, Agentūrai ir Europos Komisijai. Sprendimas paskelbiamas ir jos interneto svetainėje.
11. Atitinkamos reguliavimo institucijos tvarko visų leidimų nukrypti ir neleidimo nukrypti atvejų registrą ir bent kas šešis mėnesius pateikia atnaujintą ir suvestinį registrą Agentūrai, o jo kopija pateikiama ENTSO-E.
12. Registre visų pirma nurodoma:
- a) nuostatos, nuo kurių leista arba neleista nukrypti;
 - b) leidžiančios nukrypti nuostatos turinys;
 - c) priežastys, dėl kurių leista arba neleista nukrypti;
 - d) leidžiančios nukrypti nuostatos taikymo pasekmės.

63 straipsnis

Stebėseną

1. ENTSO-E pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 8 straipsnio 8 dalį stebi šio reglamento įgyvendinimą. ENTSO-E vykdoma šio reglamento įgyvendinimo stebėseną apima bent šiuos dalykus:
- a) Europos balansavimo rinkos integracijos ataskaitos parengimą pagal 59 straipsnį;
 - b) šio reglamento įgyvendinimo stebėsenos, įskaitant taisyklių, kuriomis siekiama sudaryti sąlygas rinkos integracijai, suderinimo poveikį, ataskaitos parengimą.
2. Per šešis mėnesius po šio reglamento įsigaliojimo ENTSO-E Agentūrai pateikia numatomų parengti ataskaitų ir visų atnaujinimų stebėsenos planą, kad ši pateiktų nuomonę.
3. Agentūra, bendradarbiaudamas su ENTSO-E, per dvyliką mėnesių po šio reglamento įsigaliojimo parengia sąrašą reikiamos informacijos, kurią ENTSO-E pagal Reglamento (EB) Nr. 714/2009 8 straipsnio 9 dalį ir 9 straipsnio 1 dalį turi pranešti Agentūrai. Reikiamos informacijos sąrašas gali būti atnaujinamas. ENTSO-E tvarko išsamų Agentūros reikalaujamos informacijos standartizuoto formato skaitmeninių duomenų archyvą.
4. Visi PSO ENTSO-E pateikia būtiną informaciją, kad šis galėtų atlikti savo užduotis pagal 1 ir 3 dalį.
5. Rinkos dalyviai ir kitos elektros energijos balansavimo rinkų integracijai svarbios organizacijos bendru Agentūros ir ENTSO-E prašymu ENTSO-E pateikia informaciją, būtiną stebėsenai pagal 1 ir 3 dalis vykdyti, išskyrus informaciją, kurią atitinkamos reguliavimo institucijos pagal Direktyvos 2009/72/EB 37 straipsnį, Agentūra arba ENTSO-E jau yra gavę vykdydami savo atitinkamas įgyvendinimo stebėsenos užduotis.

X ANTRAŠTINĖ DALIS

PEREINAMOJO LAIKOTARPIO IR BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

64 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio nuostatos Airijai ir Šiaurės Airijai

Šio reglamento reikalavimai Airijoje ir Šiaurės Airijoje taikomi nuo 2019 m. gruodžio 31 d., išskyrus reikalavimus dėl dalyvavimo rengiant nuostatas ir sąlygas arba metodikas, kurie taikomi nuo nustatytų atitinkamų terminų.

65 straipsnis

Įsigaliojimas

1. Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.
2. Šio reglamento 14, 16, 17, 28, 32, 34–36, 44–49 ir 54–57 straipsniai taikomi praėjus vieniems metams po šio reglamento įsigaliojimo.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2017 m. lapkričio 23 d.

Komisijos vardu

Pirmininkas

Jean-Claude JUNCKER
